

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE HAND VAN PROEFSLEUVEN T.H.V. DE EDINGSESTEENWEG EN BRUNEAUSTRAT TE GOOIK (PROV. VLAAMS-BRABANT)

NOTA VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 727

Rapport opgemaakt door: Melissa Lamberts

Kontichsesteenweg 38

B-2630 Aartselaar

Mei-juli 2018

Projectnr. Intern: 21718

Projectnr. OE: 2017D134

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de hand van proefsleuven t.h.v. de Edingsesteenweg en Bruneaustraat te Gooik (prov. Vlaams-Brabant)

Auteur

Melissa Lamberts

Projectnummer

- 21718 (intern)
- 2017D134 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Aartselaar, mei-juli 2018

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 727

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	10 juli 2018	Interne draft
v1	12 juli 2018	Externe draft
v2	13 juli 2018	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Anouk Van der Kelen
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
Director	Patrick Hambach

INHOUD

1	Inleiding.....	8
2	Doel van het onderzoek	10
3	Methodologie en onderzoeksstrategie	12
4	Uitvoering.....	14
5	Resultaten van het vooronderzoek.....	16
5.1	Landschappelijke situatie	18
5.2	Archeologische sporen	25
5.3	Observaties en registraties van vondsten	36
5.4	Observaties en registraties van stalen	38
6	Archeologisch assessment	39
7	Synthese	40
8	Besluit.....	44
9	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	45
10	Bibliografie	46
10.1	Literaire bronnen	46
10.2	Websites.....	46
11	Bijlagen.....	47

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Situering van het onderzoeksgebied op GRB (ABO nv 2018a: 13; Geopunt 2017).	8
Figuur 2: Voorstel tot inplanting van de proefsleuven volgens de bekrachtigde archeologienota met ID 4007 (weergegeven op orthofoto uit 2017) (ABO nv 2017b: 15).	12
Figuur 3: Voorstel tot inplanting van de proefsleuven volgens de bekrachtigde archeologienota met ID 4007 weergegeven op GRB met projectie van het uitgevoerde geofysisch onderzoek (ABO nv 2017b: 16).	13
Figuur 4: Zicht op het hek en de bomen, foto genomen in noordelijke richting vanaf de Bruneastraat (ABO nv 2018).	14
Figuur 5: Overzicht van de aangelegde werkputten (weergegeven op orthofoto uit 2017) (ABO nv 2018).	15
Figuur 6: Overzichtsplan met resultaten van het proefsleuvenonderzoek (weergegeven op orthofoto uit 2017) (ABO nv 2018).	16
Figuur 7: Overzichtsplan met resultaten van het proefsleuvenonderzoek met spoor- en profielnummers (ABO nv 2018).	17
Figuur 8: Overzichtsplan met aanduiding van de profielen en de TAW-waarden aan het oppervlak, weergegeven op detail van het DHM (ABO nv 2018).	18
Figuur 9: Quartairgeologische kaart (kaartblad 31-39 Brussel-Nijvel; 1:50.000) met aanduiding van het onderzoeksgebied dat gekenmerkt wordt door profieltype 26 (ABO nv 2018)	20
Figuur 10: Profiel 3.2 met tekening (ABO nv 2018)	21
Figuur 11: Profiel 2.2 met tekening (ABO nv 2018)	22
Figuur 12: Profiel 1.2 met tekening (ABO nv 2018)	23
Figuur 13: Profiel 4.1 met tekening (ABO nv 2018)	24
Figuur 14: Allesporenkaart (weergegeven op orthofoto uit 2017) met aanduiding van de geïdentificeerde spoorcategorieën (ABO nv 2018).	25
Figuur 15: Detail van de sporen die als greppel/gracht werden gedetermineerd (weergegeven op orthofoto uit 2017) (ABO nv 2018).	26
Figuur 16: Greppel 4.1 in het vlak (boven) en de coupe op dit spoor met de tekening (onder) (ABO nv 2018)	27
Figuur 17: Greppel 1.9 in het vlak (boven), de coupe op het uiteinde (linksonder) en de coupe ter hoogte van de bocht (rechtsonder) (ABO nv 2018)	28
Figuur 18: Detail van de sporen die als paalkuil werden gedetermineerd (ABO nv 2018).	29
Figuur 19: Detail van kijkvenster 1 met (onder andere) de paalkuilen van de mogelijke spieker (ABO nv 2018)	30
Figuur 20: Zicht op kijkvenster 1 met de mogelijke spieker waarvan de paalkuilen worden aangeduid met rode pijltjes (ABO nv 2018).	30
Figuur 21: Spoor 1.1 in het vlak (linksboven), spoor 1.3 (rechtsboven), spoor 1.10 (linksonder) en de coupe op deze paalkuil (rechtsonder) die samen waarschijnlijk behoorden tot een spieker (ABO nv 2018).	31
Figuur 22: Detail van de sporen die als kuil werden gedetermineerd (ABO nv 2018).	32
Figuur 23: Spoor 2.4 in het vlak (links) en de coupe op deze kuil (rechts) (ABO nv 2018)	32
Figuur 24: Spoor 2.7 in het vlak (links) en de coupe op deze kuil (rechts) (ABO nv 2018)	33
Figuur 25: Projectie van de onderzoeksresultaten op het kadasterplan van Popp (1842-1879) (ABO nv 2018)	34
Figuur 26: Projectie van de onderzoeksresultaten op het plan van het geofysisch onderzoek (ABO nv 2018; Aron 2014)	35
Figuur 27: Foto van <i>tegulae</i> en <i>imbrices</i> (Wikipedia 2018)	36

Figuur 28: Fragment van de opstaande rand van een dakpan uit spoor 1.5 (ABO nv 2018).....	36
Figuur 29: Fragment van een vloertegel of centraal gedeelte van een dakpan uit spoor 1.7 (ABO nv 2018)	37
Figuur 30: Mogelijk fragment van een dakpan uit spoor 4.1 (ABO nv 2018).....	37
Figuur 31: Fragment bouwkeramiek met holte uit spoor 2.4 (ABO nv 2018).....	38
Figuur 32: Losse metaaldetectievondst uit storthoop van werkput 1 (ABO nv 2018).....	38
Figuur 33: Losse metaaldetectievondst uit storthoop van werkput 2 (ABO nv 2018).....	38

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Overzichtstabel van de administratieve gegevens met betrekking tot het onderzoeksgebied.....	9
Tabel 2: Technische fiche met betrekking tot het voorgestelde proefsleuvenonderzoek (ABO nv 2018b: 14).	13

1 INLEIDING

De reeds bekrachtigde archeologienota met ID 4007¹ stelt dat het onderzoeksgebied ter hoogte van de Edingsesteenweg en Bruneaustraat te Gooik (afdeling 3, sectie D, percelen 337b (*partim*) en 338b (*partim*); Figuur 1; Tabel 1) een hoog potentieel heeft voor het aantreffen van resten uit de Romeinse tijd. Het terrein bevindt zich immers binnen de grenzen van de sinds 9 maart 2017 beschermde archeologische site “Romeinse *vicus* van Kester”. Bovendien werd de omgeving reeds uitvoerig geofysisch onderzocht door Aron bvba waardoor het archeologisch potentieel van het terrein en de directe omgeving bevestigd werd (Wesemael & Nicholls 2014). De exacte aard en ouderdom van de sporen kon echter niet afgeleid worden en de aanwezigheid van resten en/of sporen uit andere perioden kan dan ook niet uitgesloten worden. Op basis van het in dit dossier uitgeschreven advies werd op 31 mei en 1 juni 2018 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door archeologen Anouk Van der Kelen, Melissa Lamberts, Julie Hagen, Maarten Praet en jobstudente Merel Van Eynde van ABO nv.

Figuur 1: Situering van het onderzoeksgebied op GRB (ABO nv 2018a: 13; Geopunt 2017).

¹ Deze bureaustudie houdt een eerste assessment in van het onderzoeksgebied en kan u raadplegen via <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/4007>.

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2017D134
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	Edingsesteenweg Gooik
- Straat + nr.:	Edingsesteenweg en Bruneaustraat
- Postcode:	1755
- Fusiegemeente:	Gooik
- Land:	België
Lambertcoördinaten (1972, EPSG:31370)	N: 131.873,6 – 161.409,1 O: 131.907,2 – 161.362 Z: 131.916,5 – 161.276,1 W: 131.835,1 – 161.384,1
Kadaster	
- Gemeente:	Gooik
- Afdeling:	3
- Sectie:	D
- Percelen:	337b (<i>partim</i>) en 338b (<i>partim</i>)
Onderzoekstermijn	Maart 2017 (bureaustudie) Mei-juli 2018 (veldwerk en rapportage)
Thesaurus	Gooik, Romeinse <i>vicus</i> van Kester, bureaustudie, proefsleuven

Tabel 1: Overzichtstabel van de administratieve gegevens met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Om de archeologische waarde van het terrein te evalueren en een inschatting te kunnen maken van de noodzaak tot eventueel vervolgonderzoek met betrekking tot sporensites moet een wetenschappelijk onderbouwd antwoord gegeven worden op de volgende onderzoeksvragen (ABO nv 2017b: 13).

- Welke zijn de waargenomen horizonten? Geef een beschrijving en duiding.
  - o Is er een bewaarde podzol aanwezig?
  - o Zijn er plaggen aanwezig?
  - o In het geval van ontbrekende horizonten: wat verklaart dit?
- Zijn er sporen van erosie?
  - o Indien ja, in welke mate hebben deze het landschap gewijzigd?
- Zijn er indicaties voor erosie of de aanwezigheid van colluvium?
  - o Wat is het effect ervan op het archeologisch erfgoed (bewaring)?
- Zijn er sporen aanwezig en zijn deze van natuurlijke of antropogene oorsprong? Geef een beschrijving en duiding.
  - o Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
  - o Bevatten de sporen archeologisch materiaal (belangrijk met het oog op datering)? Zo ja, welk (materiaal, datering, ...)?
  - o Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
  - o Gaat het om losse sporen, zonder ruimtelijke samenhang, of maken ze deel uit van één of meerdere structuren? Geef een interpretatie en voorzie argumentatie.
    - Indien er structuren kunnen worden gedefinieerd: over welke structuren gaat het mogelijk, beschrijf en beargumenteer.
    - Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van structuren die te linken zijn aan de aanwezigheid van rituele complexen zoals een tempelcomplex en/of mausoleum? Zo, specificeer en beargumenteer.
- Kunnen, op basis van het sporenbestand, archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden? Voorzie hierbij argumentatie.
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats en welke kennisvermeerdering kan verwacht worden?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? Is behoud *in situ* mogelijk? Als blijkt dat dit niet het geval is:
  - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

- Waarop moet specifiek gelet worden tijdens het vervolgonderzoek, zowel op methodologisch als strategisch vlak?
- Welke onderzoeksvragen dienen tijdens het vervolgonderzoek beantwoord te worden?
- Is voor het beantwoorden van deze vragen aanvullend natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk en welk type staalnamen, inclusief hoeveelheid, is hiervoor noodzakelijk?

3 METHODOLOGIE EN ONDERZOEKSSTRATEGIE

Het uitgangspunt bij een proefsleuvenonderzoek is een dekkinggraad van 12,5% waarvan 10% wordt ingenomen door de sleuven en 2,5% door kijkvensters, dwarssleuven en/of volgsleuven. Concreet vertaalt dit zich voor het onderzoeksgebied van 3.060,56m² naar richtcijfers van respectievelijk zo'n 306,06m² en 76,51m². Volgens het voorstel uit het programma van maatregelen komt dit neer op drie proefsleuven, waarvan twee met noordwest-zuidoost oriëntatie en één met noord-zuid oriëntatie (Figuur 2, Figuur 3), die volgens de uitgewerkte strategie dienen te worden aangelegd. Dit houdt in dat proefsleuven van twee meter breed machinaal worden gegraven door middel van een tandeloze graafbak. Ze zullen op maximaal vijftien meter onderlinge afstand aangelegd worden, gerekend van middelpunt tot middelpunt (Tabel 2). Bijkomend dienen het archeologisch vlak, de sporen en de afgegraven teelaarde gecontroleerd te worden met een metaaldetector.

Figuur 2: Voorstel tot inplanting van de proefsleuven volgens de bekrachtigde archeologienota met ID 4007 (weergegeven op orthofoto uit 2017) (ABO nv 2017b: 15).

Figuur 3: Voorstel tot inplanting van de proefsleuven volgens de bekrachtigde archeologienota met ID 4007 weergegeven op GRB met projectie van het uitgevoerde geofysisch onderzoek (ABO nv 2017b: 16).

Noordwest			Zuidoost		
	X	Y		X	Y
<i>Sleuf 1</i>	131.859	161.403,8	<i>Sleuf 1</i>	131.891,1	161.386,3
<i>Sleuf 2</i>	131.851,5	161.388,9	<i>Sleuf 2</i>	131.894,5	161.365,7
Noord			Zuid		
	X	Y		X	Y
<i>Sleuf 3</i>	131.898,2	161.391,5	<i>Sleuf 3</i>	131.910,2	161.324,7

Tabel 2: Technische fiche met betrekking tot het voorgestelde proefsleuvenonderzoek (ABO nv 2018b: 14).

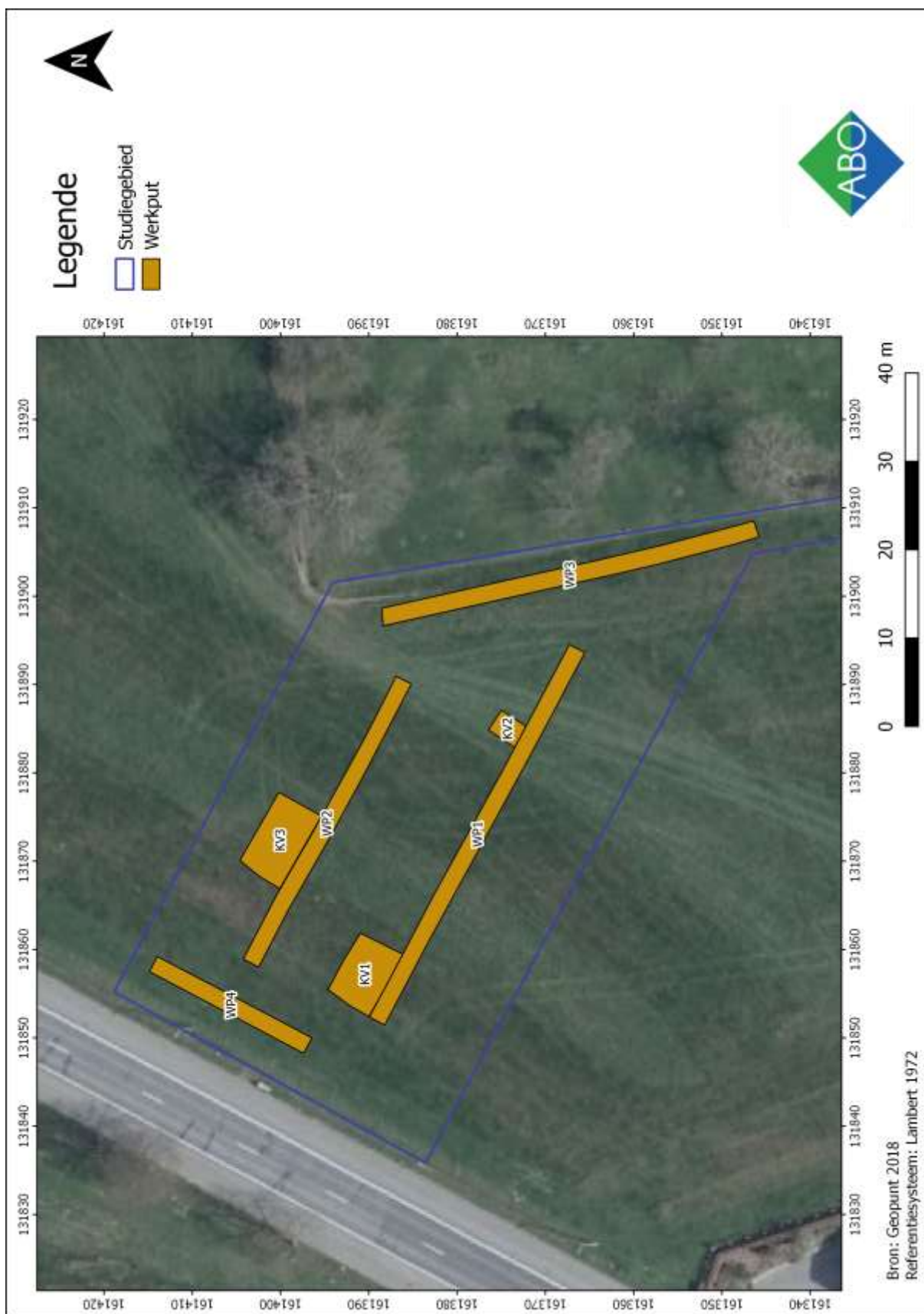
4 UITVOERING

Bij de eigenlijke uitvoering van het onderzoek diende in beperkte mate afgeweken te worden van de goedgekeurde archeologienota. Bij het uitzetten van de derde proefsleuf bleek de manoeuvreerruimte voor de kraan immers te beperkt in de smalle zone van het onderzoeksgebied dat de verbinding vormt met de Bruneaustraat. Door de aanwezigheid van bomen en het hek (Figuur 4) was het niet mogelijk om de sleuf in zijn volle geplande lengte aan te leggen. De erkende archeoloog besliste dan ook deze werkput in te korten en de verloren oppervlakte te compenseren met een vierde proefsleuf aan de noordwestelijke kant van het terrein (Figuur 5).

Figuur 4: Zicht op het hek en de bomen, foto genomen in noordelijke richting vanaf de Bruneaustraat (ABO nv 2018).

De drie proefsleuven werden verder volgens de in het programma van maatregelen voorgestelde strategie aangelegd. Bijkomend werden drie kijkvensters aangelegd ter hoogte van zones met een interessant sporenbestand. Op deze manier werd een oppervlakte van 391,34m² of 12,78% van het volledige terrein onderzocht. De archeologische evaluatie verloopt zo volgens de in de Code van Goede Praktijk vastgelegde criteria en stelt de erkend archeoloog in staat een goede inschatting te maken van de archeologische waarde van het bodemarchief.

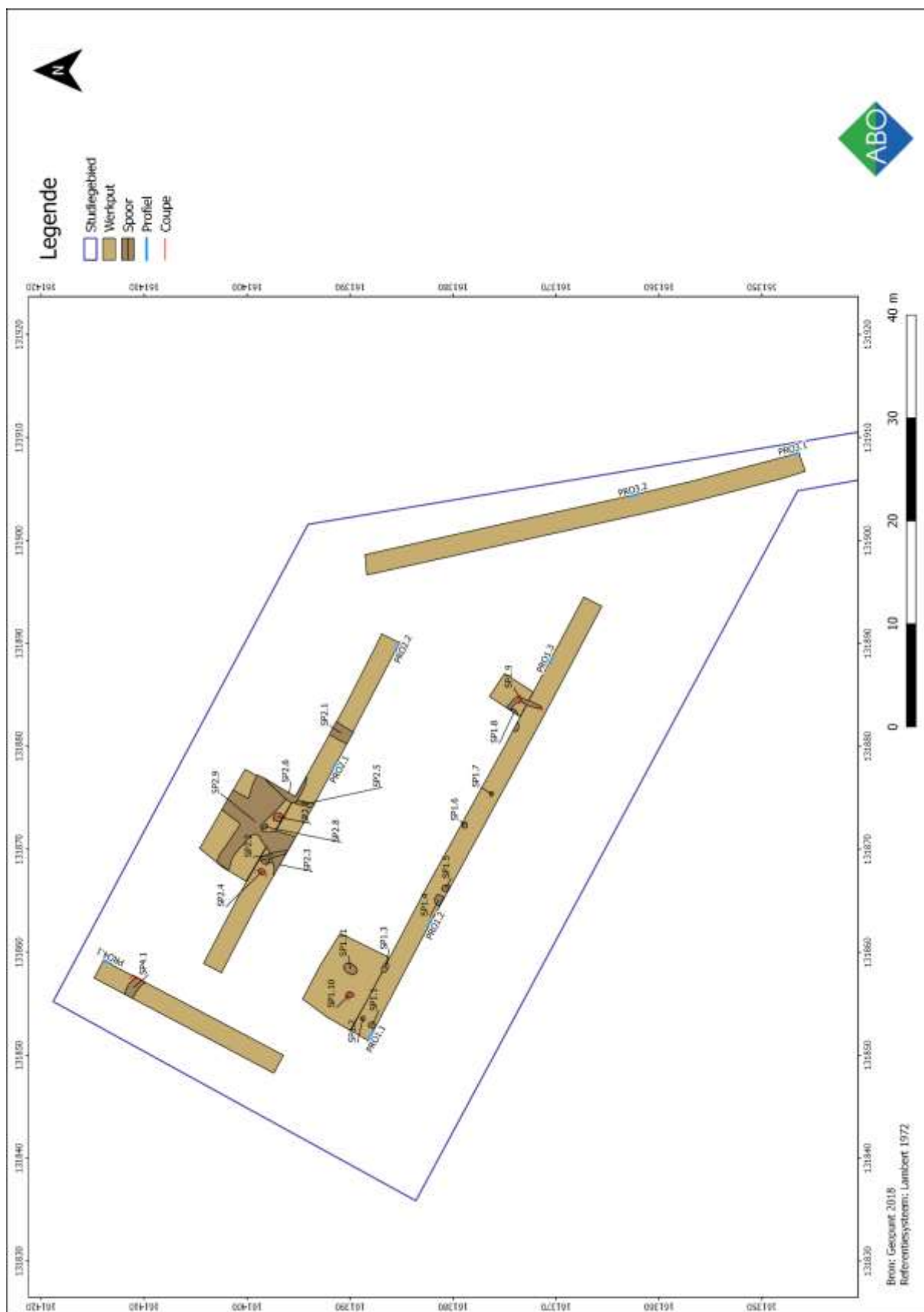
Figuur 5: Overzicht van de aangelegde werkputten (weergegeven op orthofoto uit 2017) (ABO nv 2018).

5 RESULTATEN VAN HET VOORONDERZOEK

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd een goede bewaring van het bodemarchief vastgesteld en bleken in totaal 21 archeologische sporen aanwezig te zijn op het terrein (Figuur 6, Figuur 7). In wat volgt worden deze resultaten besproken. Onderstaande kaarten zijn op groot formaat toegevoegd als bijlage om de leesbaarheid te garanderen. Ook alle opgemaakte lijsten zijn aan dit dossier toegevoegd als bijlage.

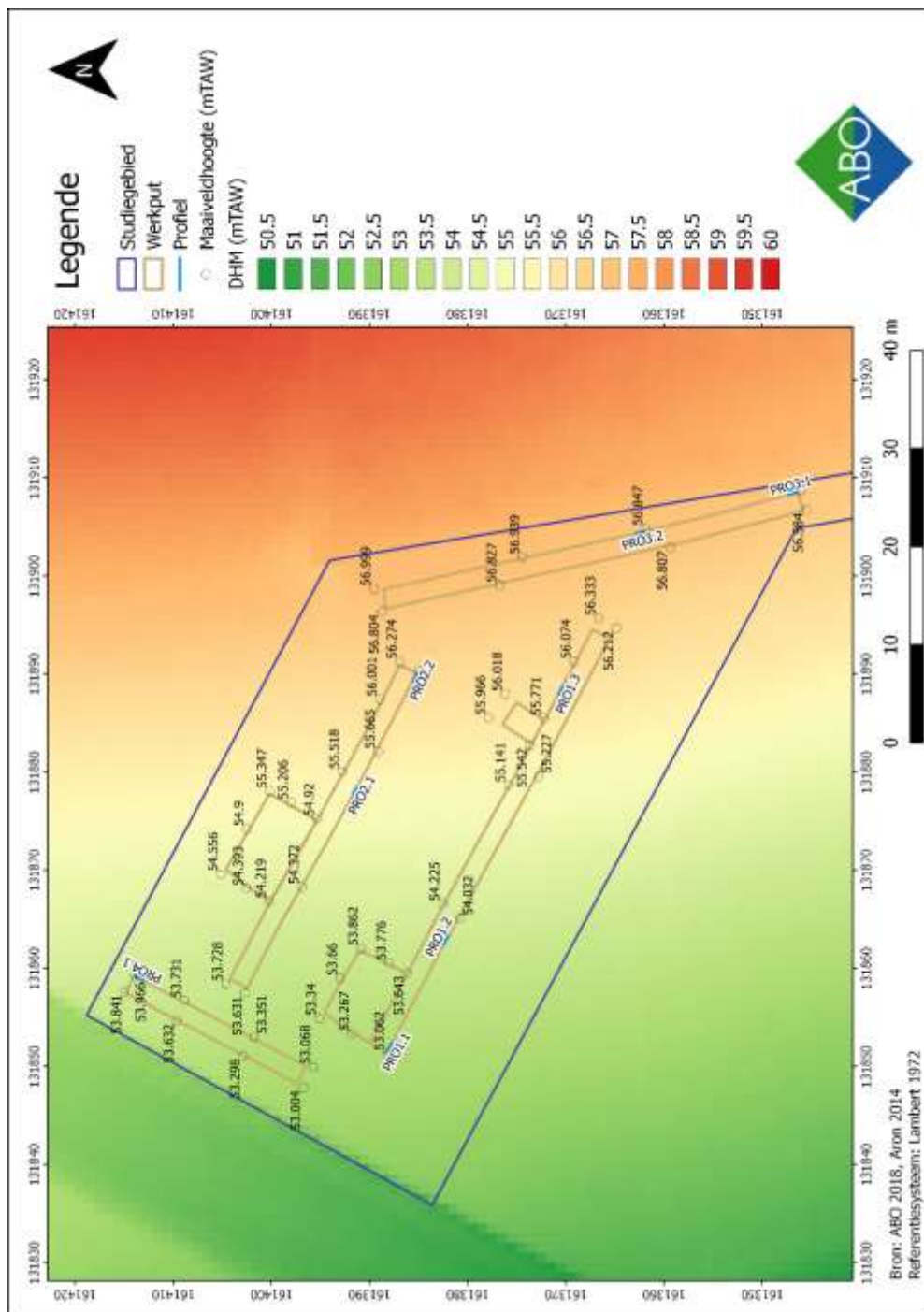
Figuur 6: Overzichtsplan met resultaten van het proefsleuvenonderzoek (weergegeven op orthofoto uit 2017) (ABO nv 2018).

Figuur 7: Overzichtsplan met resultaten van het proefsleuvenonderzoek met spoor- en profielnummers (ABO nv 2018).

5.1 LANDSCHAPPELIJKE SITUATIE

Om de stratigrafische, bodemkundige opbouw van het ganse onderzoeksgebied te kunnen evalueren en de correcte aanlegdiepte van de proefsleuven te bepalen, werden in iedere proefsleuf minimaal twee bodemprofielen geregistreerd. De uitzondering hierop is de vierde sleuf waar, omwille van de korte lengte van de werkput, slechts één profiel werd gezet. Verder gaat het in proefsleuven 1, 2 en 3 respectievelijk om drie, twee en twee profielen wat het totaal op acht brengt voor het volledige terrein (Figuur 8). Bij het inmeten van de profielen werd de TAW-waarde steeds aan het maaiveld geregistreerd. Op basis van alle ingemeten punten aan het oppervlak werd een lokaal hoogtemodel gemaakt van het terrein (Figuur 8).

Figuur 8: Overzichtsplan met aanduiding van de profielen en de TAW-waarden aan het oppervlak, weergegeven op detail van het DHM (ABO nv 2018).

Door de landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied op een helling is het terrein onderhevig aan erosie, zoals eveneens werd gesteld in de archeologienota (ABO 2018a: 22). Het effect hiervan was duidelijk zichtbaar in de profielen die een verschil aantoonde tussen de hoger gelegen oostelijke kant van het terrein en de lager gelegen westelijke zijde (Figuur 8). In wat volgt worden vier representatieve profielen (één per werkput) besproken van oost naar west.

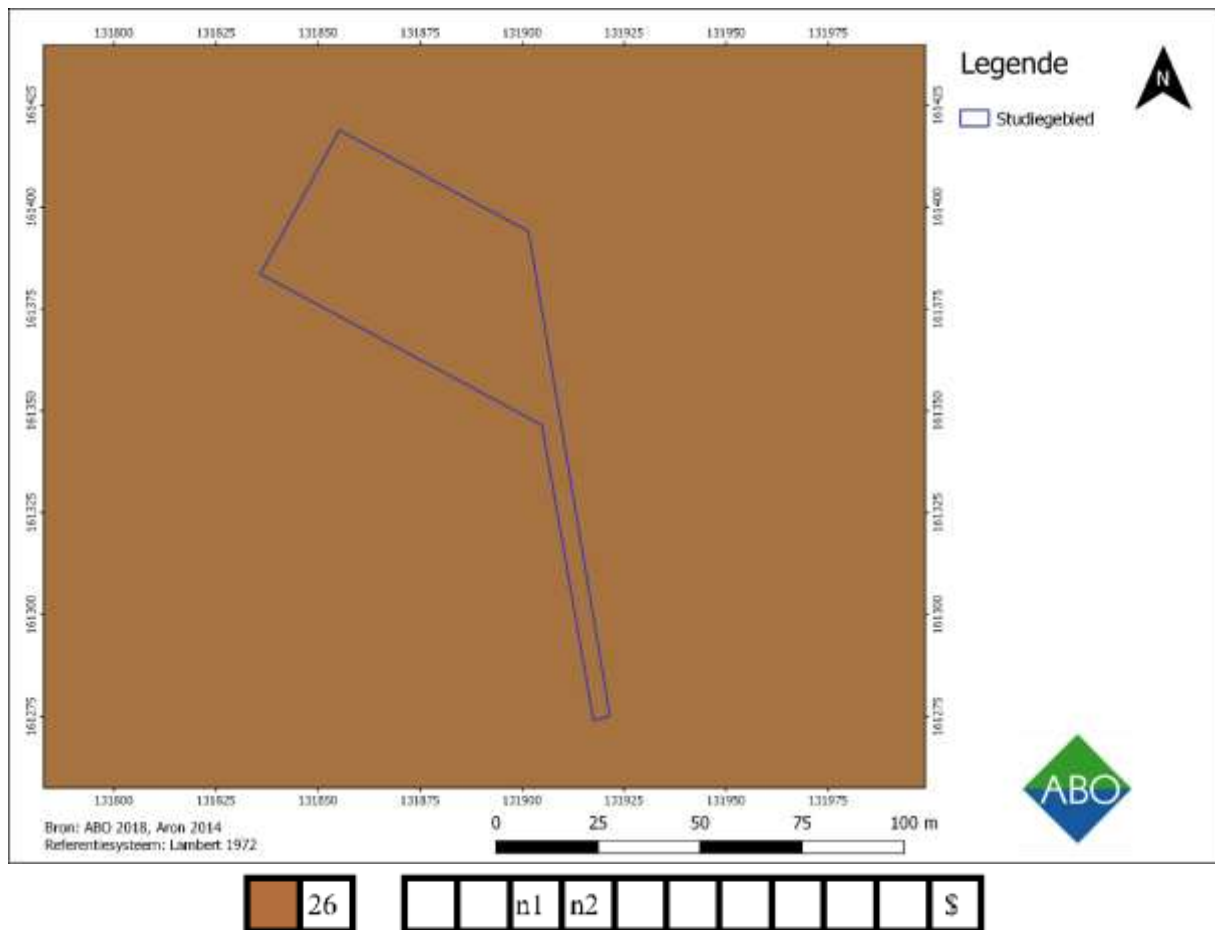
Profiel 3.2 (Figuur 10; 56,85 mTAW) bevond zich op het hoogst gelegen, oostelijke deel van het terrein. Onder het pakket teelaarde (A-horizont) van ca. 36 cm dik werd een aangetaste restant van een textuur B-horizont aangetroffen waaronder een heterogeen pakket van gelaagde leem werd aangetroffen tot op een diepte van 55,50 mTAW. Binnen deze leemafzetting werden in het vlak verschillende zones met gerolde (silex)keien vastgesteld. Lokaal kwamen er ook brokken sterk verweerde kalksteen of krijtblokken voor. De leembandjes hebben een lichtbruine tot grijze kleur, soms met een groenige bijtint. Op basis van de Quartairgeologische kaart (1:50.000) blijkt het te gaan om herwerkte eolische afzettingen uit het Midden-Weichseliaan die via smeltwater weer werden afgezet in kleine depressies (profieltype 26, n2). Volgens dit profieltype (Figuur 9) wordt dit pakket afgedekt door gele, kalkrijke loess die meestal geen of slechts zeer zwakke gelaagdheid vertoont en meestal wordt waargenomen op nagenoeg vlakke terreinen met zeer beperkte hellingswerking (Schroyen 2003: 20). Ook de aanwezigheid van concentraties van gerolde keien is kenmerkend voor dit profieltype.

In profiel 2.2 (Figuur 11; 56,18 mTAW) werd colluvium aangetroffen onder de teelaarde (A-horizont). Het pakket heeft een dikte van zo'n 35 cm en de overgang naar de moederbodem heeft een golvend karakter. De (zand)lemige moederbodem zelf heeft een heterogeen karakter en wordt bovenaan gekenmerkt door een lichtbruine kleur met donkerbruine vlekken en sporen van bioturbatie. Hieronder komt een dun, gelaagd pakket voor dat sterk doet denken aan de gelaagde leem uit profiel 3.2. Onderaan komt een eerder heterogeen, licht grijsbruin pakket voor met donkerbruine vlekken en grijze natuurlijke verkleuringen.

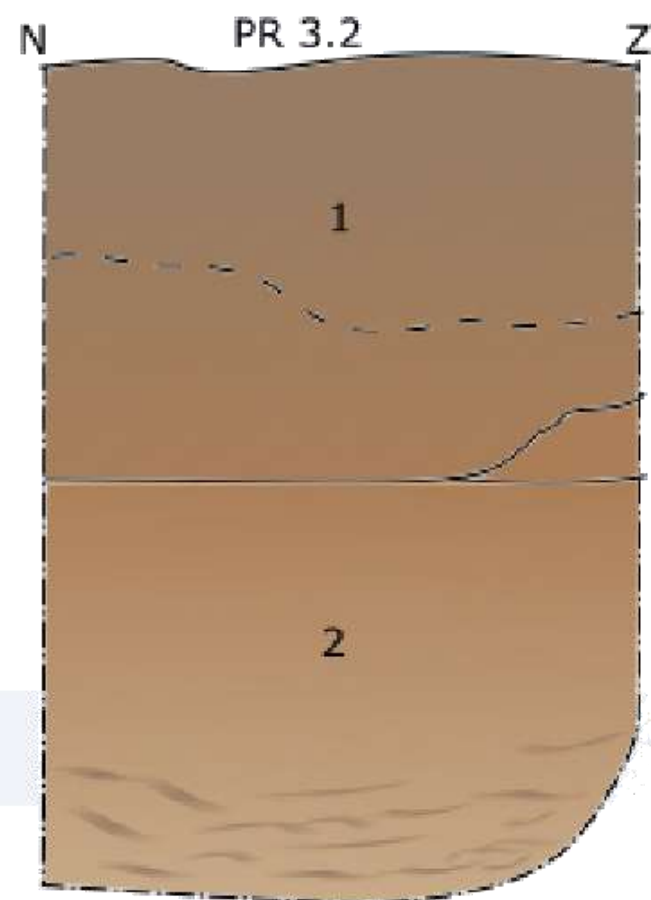
Naarmate men nog verder in westelijke richting opschuift naar de lager gelegen delen van het terrein kan voor profielen 1.2 (Figuur 12; 54,01 mTAW) en 4.1 (Figuur 13; 53,93 mTAW) een zeer gelijkaardige bodemopbouw worden vastgesteld. Onder de teelaarde komt een colluviumpakket voor waarvan de dikte algemeen toeneemt in westelijke richting van zo'n 27 cm in profiel 1.2 en 39 cm in profiel 4.1. Op de overgang van het colluvium naar de lemige moederbodem (C-horizont) werd een textuur B-horizont vastgesteld die een iets donkerder bruine kleur en grovere textuur had.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek voor 6 van de 8 profielen (1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 4.1) dit colluviumpakket aanwezig te zijn. De dikte van deze erosieafzettingen nam toe van oost naar west en evolueert dus mee met de helling van het terrein. Enkel voor het hoogst gelegen, oostelijke deel van het terrein ter hoogte van proefsleuf 3 bleek het colluvium niet aanwezig te zijn. Het is hier dat in de loop der tijd sediment werd weg geërodeerd waarna het in lager gelegen delen weer werd afgezet. Dergelijk erosieve processen hebben niet alleen een effect gehad op de bodemopbouw maar het kan worden aangenomen dat ze eveneens een impact hebben gehad op de bewaring van archeologische sporen. Proefsleuf 3, gelegen op de rand van de hoger gelegen zone, leverde tijdens het veldwerk immers geen sporen op terwijl dit wel het geval was voor werkputten 1, 2 en 4 waar ze zich onder het colluviumpakket bevonden dat waarschijnlijk een beschermende functie uitoefende.

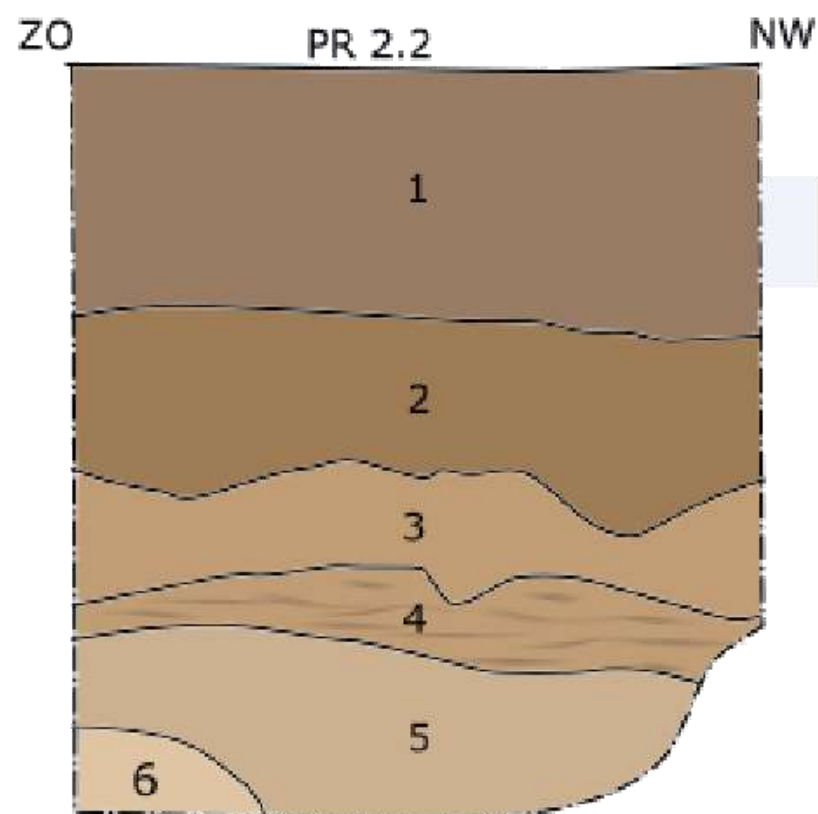
De op het onderzoeksgebied aangetroffen bodemopbouw bevestigt zo de volgens de bodemkaart verwachte situatie in die zin dat er effectief een afzetting van colluvium en textuur B-horizont aanwezig zijn.

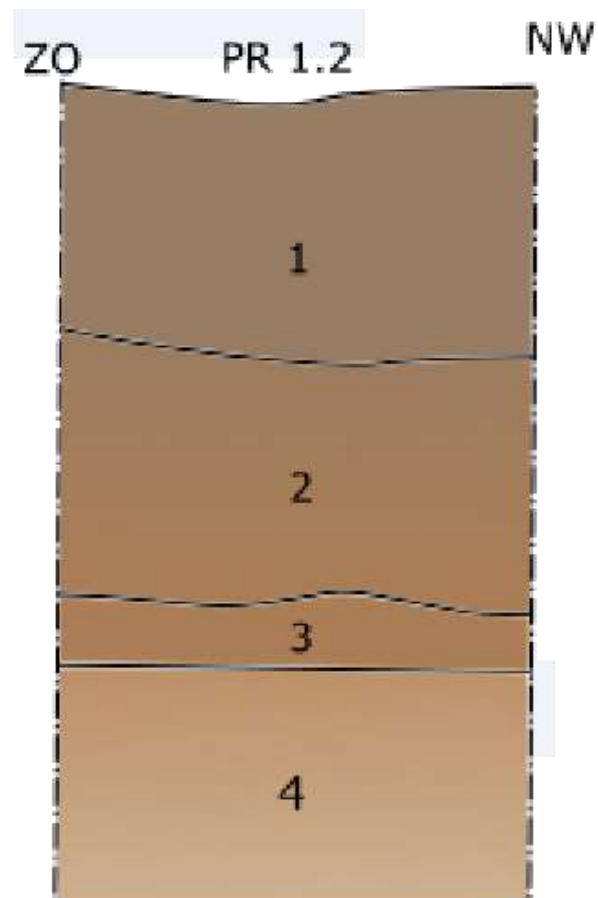
Figuur 9: Quartairegeologische kaart (kaartblad 31-39 Brussel-Nijvel; 1:50.000) met aanduiding van het onderzoeksgebied dat gekenmerkt wordt door profieltype 26 (ABO nv 2018)

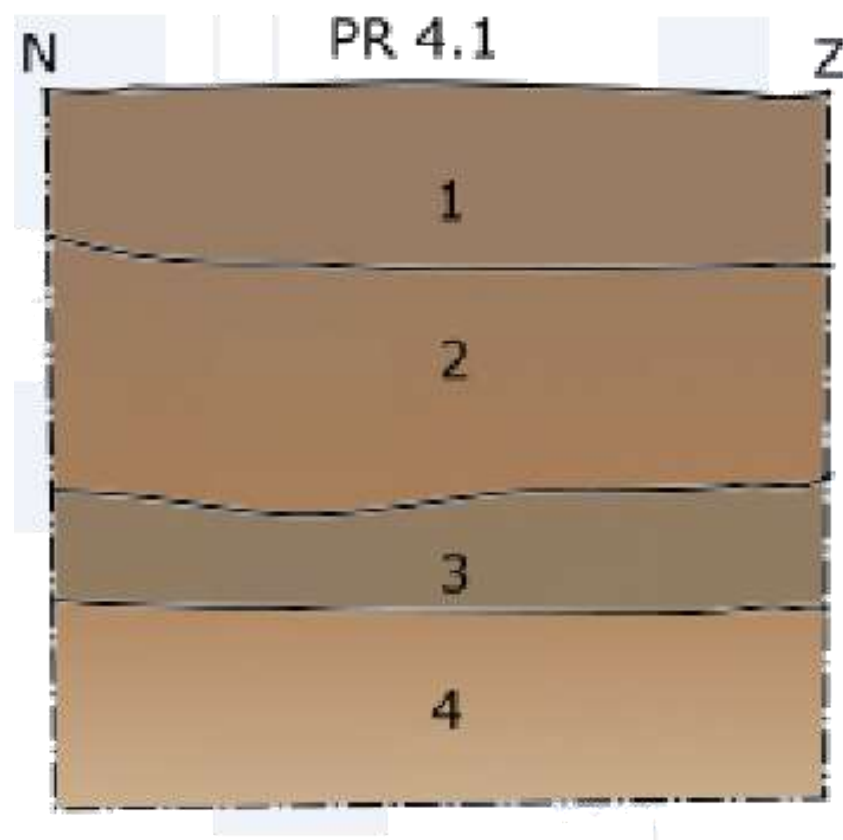
Figuur 10: Profiel 3.2 met tekening (ABO nv 2018)

Figuur 11: Profiel 2.2 met tekening (ABO nv 2018)

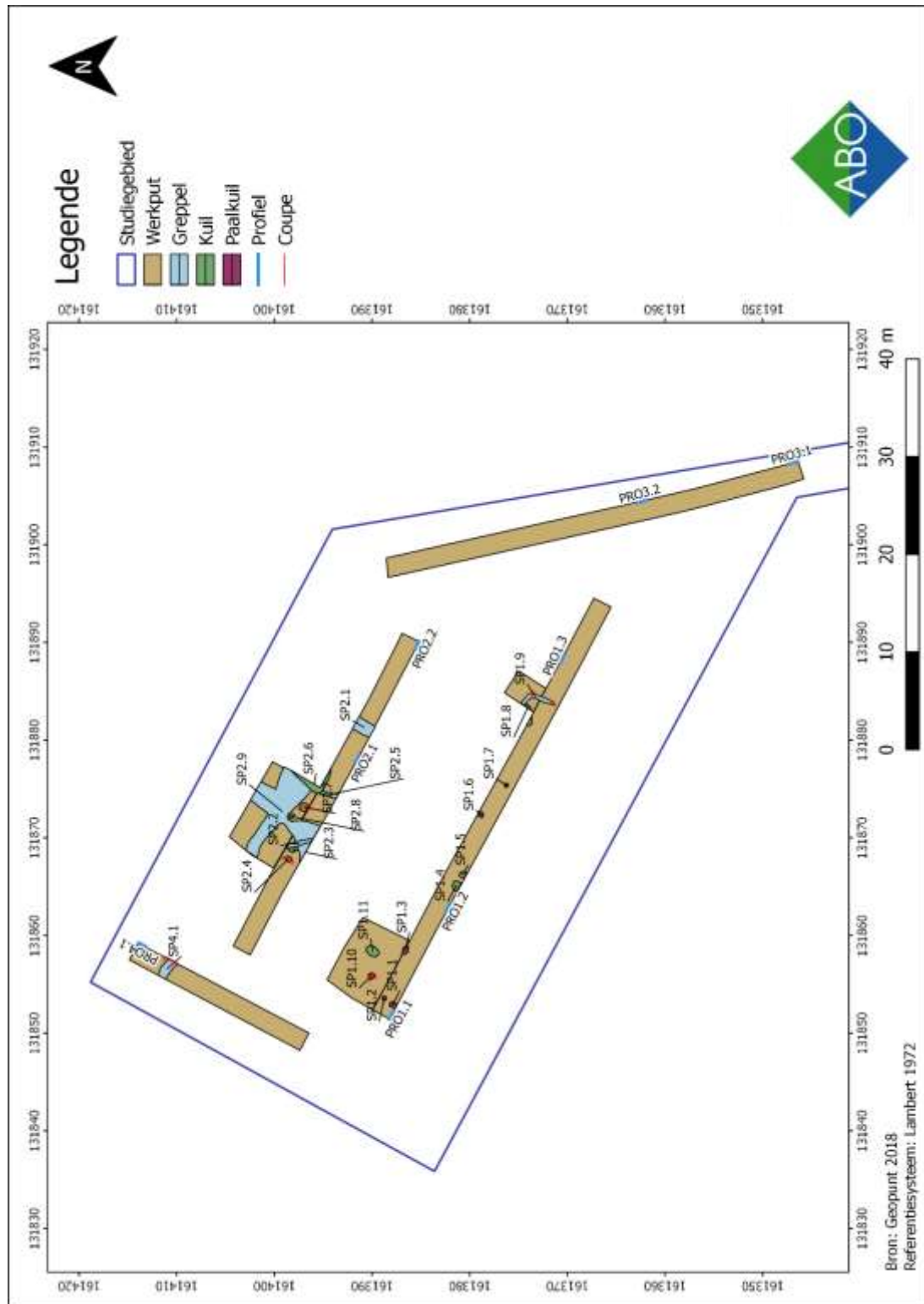
Figuur 12: Profiel 1.2 met tekening (ABO nv 2018)

Figuur 13: Profiel 4.1 met tekening (ABO nv 2018)

5.2 ARCHEOLOGISCHE SPOREN

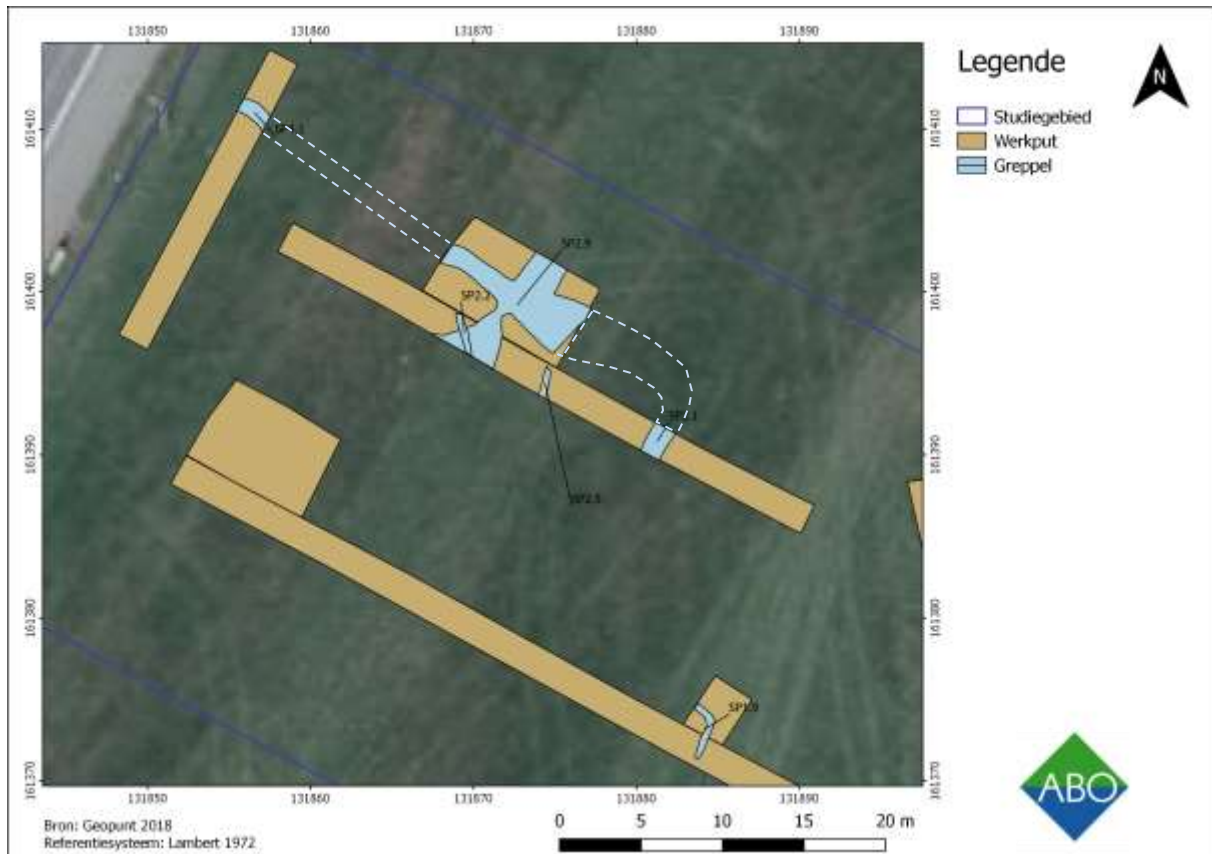
Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden in totaal 21 archeologische sporen aangetroffen, verspreid over werkputten 1, 2 en 4 (Figuur 14), waarvan er 5 werden gecoupeerd. Werkput 3 leverde geen sporen op wat mogelijk een gevolg is van erosieve inwerking op het terrein. De sporen zullen in wat volgt besproken worden naargelang de interpretatie.

Figuur 14: Allesporenkaart (weergegeven op orthofoto uit 2017) met aanduiding van de geïdentificeerde spoorcategorieën (ABO nv 2018).

5.2.1 GREPPELS EN/OF GRACHTEN

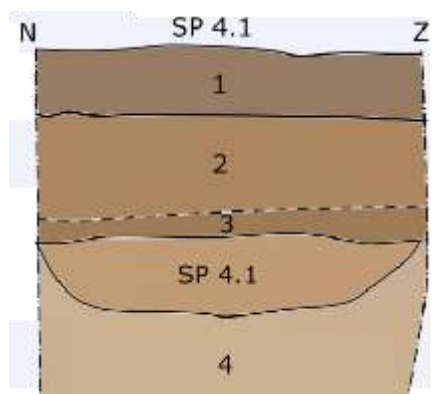
Op basis van hun vorm en afmetingen kunnen sporen 1.9, 2.1, 2.2, 2.5, 2.9 en 4.1 geïnterpreteerd worden als greppels. Wanneer hun voorkomen bekeken wordt over het terrein, blijkt dat sporen 4.1 en 2.9 in elkaars verlengde liggen waardoor ze samen één geheel vormen. Mogelijk kan ook spoor 2.1 hierop aansluiten indien de greppel zou afbuigen buiten de begrenzing van de werkputten (Figuur 15). Tezamen zou hier mogelijk sprake kunnen zijn van een erfafbakening waarbinnen zich structuren kunnen bevinden (zie 5.2.2).

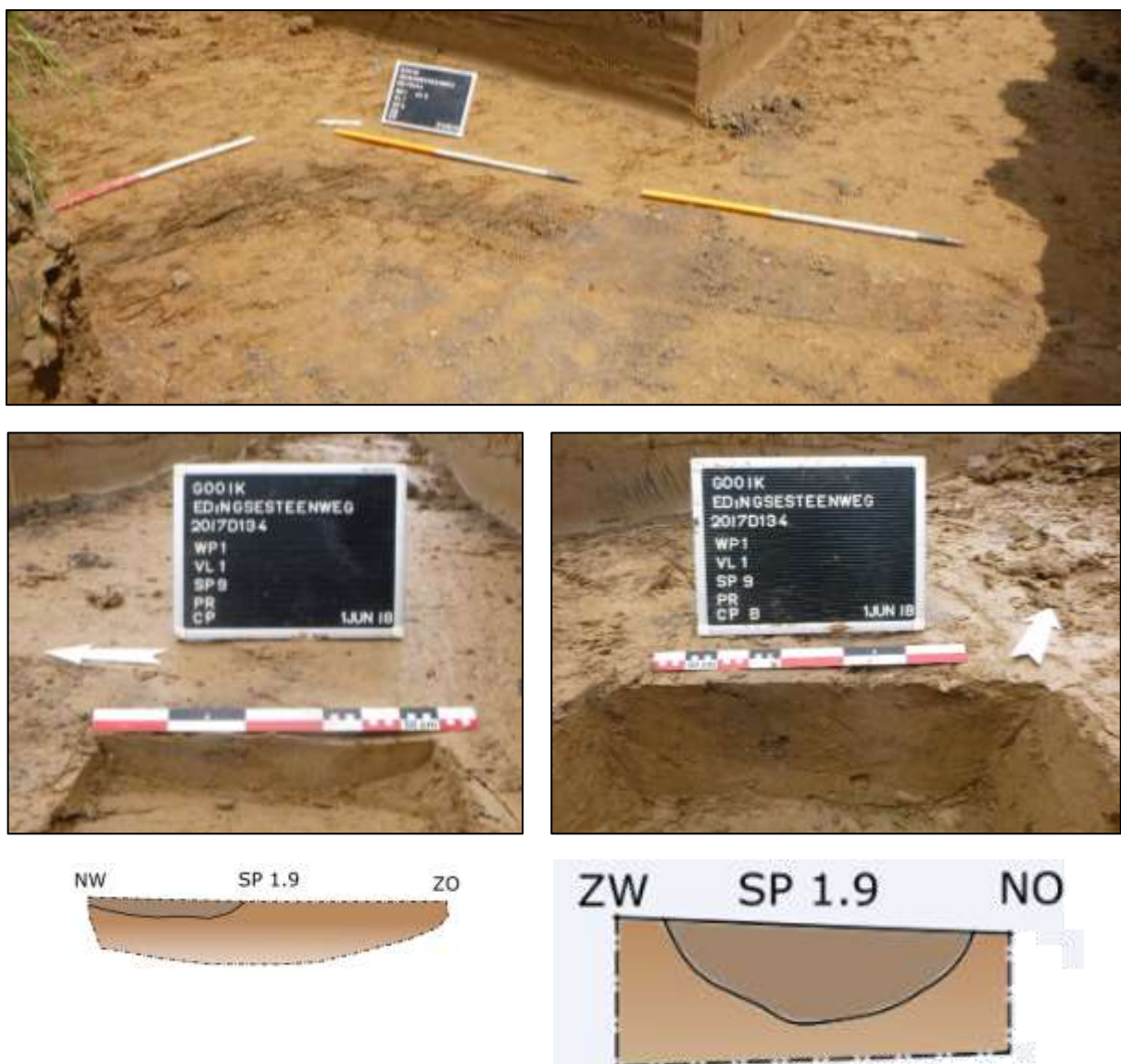
Figuur 15: Detail van de sporen die als greppel/gracht werden gedetermineerd (weergegeven op orthofoto uit 2017) (ABO nv 2018).

Kenmerkend voor greppels 4.1, 2.1, 2.2, 2.5 en 2.9 zijn de vage aflijning in het vlak, de bruine gevlekte vulling met sporen van bioturbatie en de afwezigheid van vondsten. Ook inclusies komen amper voor en zijn beperkt tot enkel keien of aardewerkspikkels.

Greppel 1.9 met zuidwest-noordoost oriëntatie daarentegen was duidelijk afgelijnd en had een donker grijsbruine leemvulling (Figuur 17). In werkput 1 was het uiteinde van deze greppel zichtbaar. Om meer inzicht te krijgen in dit spoor en de nabijgelegen kuil werd een kijkvenster aangelegd. Hierdoor werd duidelijk dat de greppel ca. 90° afbuigt in noordwestelijke richting. Deze greppel werd tweemaal gecoupeerd, één keer op het uiteinde en één keer ter hoogte van de bocht (Figuur 17).

Figuur 16: Greppel 4.1 in het vlak (boven) en de coupe op dit spoor met de tekening (onder) (ABO nv 2018)

Figuur 17: Greppel 1.9 in het vlak (boven), de coupe op het uiteinde (linksonder) en de coupe ter hoogte van de bocht (rechtsonder) (ABO nv 2018)

5.2.2 PAALKUILEN

In totaal werden zes sporen (SP 1.1, 1.2, 1.3, 1.6, 1.7 en 1.10) in het vlak op basis van hun vorm en afmetingen gedetermineerd als paalkuil (Figuur 18). De aflijning ervan was in de meeste gevallen vaag en ook de samenstelling van de vulling was over het algemeen zeer gelijkaardig. De leemvulling van de paalkuilen had een bruine kleur en vertoonde lichtbruine en lichtgrijsbruine vlekken evenals sporen van bioturbatie door wormen en mollen. Slechts één paalkuil, spoor 1.7, leverde een vondst op. Het gaat om een fragment van een vloertegel of het centrale gedeelte van een dakpan (zie 5.3).

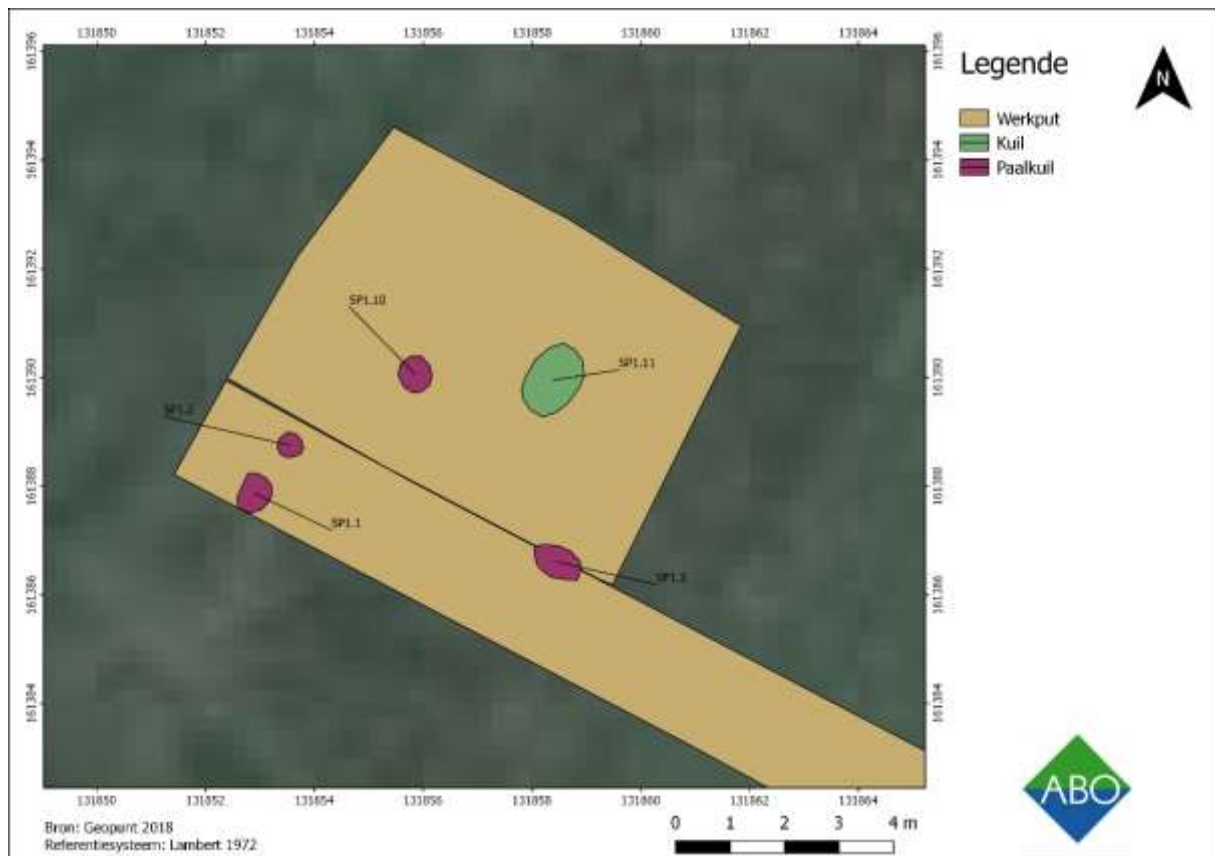
Ter hoogte van de paalkuilen in de westelijke hoek van proefsleuf 1 werd besloten een kijkvenster aan te leggen om de sporen in een groter ruimtelijk kader te kunnen bestuderen. In het kijkvenster werden nog twee bijkomende kuilen aangetroffen, waarvan één paalkuil (Figuur 19). Op basis van de algemene kenmerken en onderlinge afstand kan de sporenconcentratie bestaande uit 1.1, 1.3 en 1.10 als mogelijke spieker geïnterpreteerd worden (Figuur 20, Figuur 21). Het is echter niet met zekerheid te zeggen of het hier zou gaan om een vierpalige constructie of eventueel een zespalige variant die verder doorloopt buiten de begrenzing van de werkputten. Van deze paalkuilen werd er één gecoupeerd om

de bewaring na te gaan. Spoor 1.10 vertoonde in doorsnede een komvormige aflijning maar een kern was afwezig. Het lijkt hier te gaan om de onderkant van een paalkuil (Figuur 21). Een vierde paalkuil (PS 1.2) die zich vlakbij deze concentratie bevindt (tussen sporen 1.1 en 1.10) maakt misschien deel uit van de vermoedelijke spieker. Het zou kunnen gaan om herstelling of versteviging van de constructie.

Verder is het mogelijk dat twee andere paalkuilen (SP 1.6 en 1.7) tot een tweede structuur behoren hoewel dit niet nader bepaald kon worden.

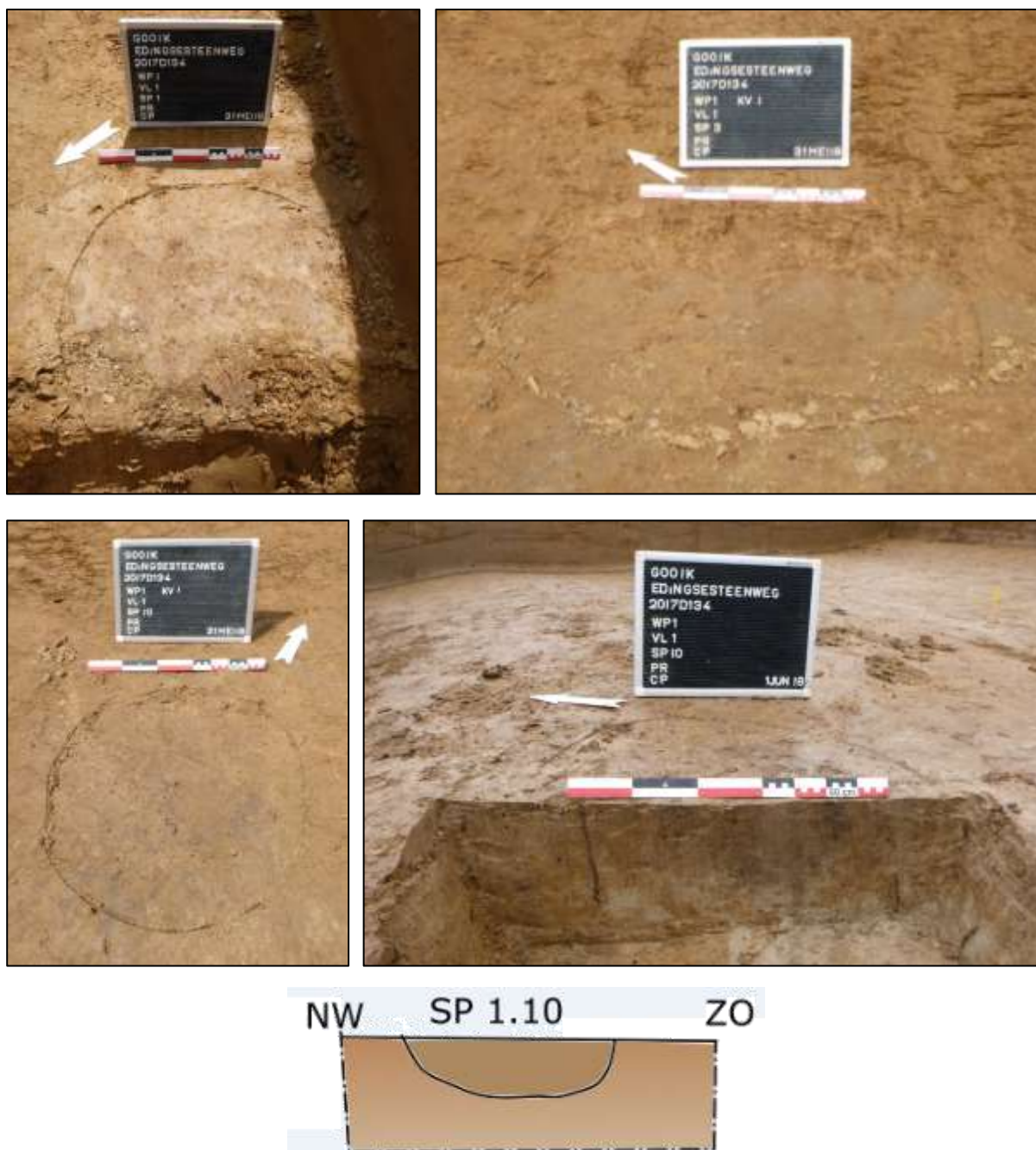
Figuur 18: Detail van de sporen die als paalkuil werden gedetermineerd (ABO nv 2018).

Figuur 19: Detail van kijkvenster 1 met (onder andere) de paalkuilen van de mogelijke spieker (ABO nv 2018)

Figuur 20: Zicht op kijkvenster 1 met de mogelijke spieker waarvan de paalkuilen worden aangeduid met rode pijltjes (ABO nv 2018).

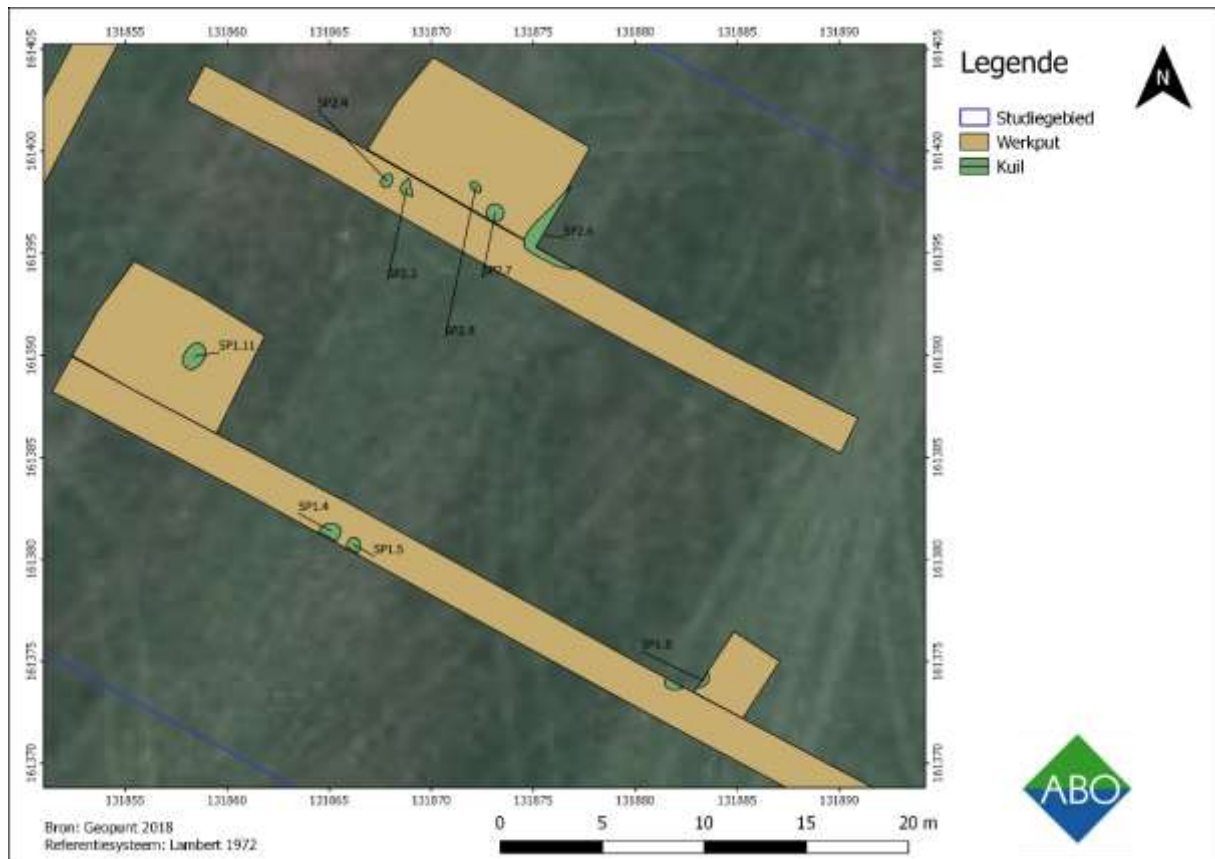

Figuur 21: Spoor 1.1 in het vlak (linksboven), spoor 1.3 (rechtsboven), spoor 1.10 (linksonder) en de coupe op deze paalkuil (rechtsonder) die samen waarschijnlijk behoorden tot een spieker (ABO nv 2018).

5.2.3 KUILEN

Negen sporen werden geïdentificeerd als kuilen (SP 1.4, 1.5, 1.8, 1.11, 2.3, 2.3, 2.7 en 2.8; Figuur 22). Enkele van deze kuilen concentreren zich nabij een palencluster of rond de greppels terwijl anderen meer geïsoleerd op het terrein voorkomen. Ze vertoonden allemaal een heterogene, bruine vulling en sporen van bioturbatie door wormen en mollen. Hier en daar bleek een baksteenspikkel of brokje in de vulling aanwezig te zijn. De vorm van deze kuilen is onregelmatiger en de afmetingen zijn groter dan die van de binnen het onderzoeksgebied voorkomende paalkuilen. Nader onderzoek kan toelaten de aard van de kuilen te nuanceren, maar dit ging het doel van het proefsleuvenonderzoek voorbij. Twee van de kuilen werden gecoupeerd, namelijk sporen 2.4 en 2.7 (Figuur 23, Figuur 24). Beiden vertoonden een komvormig profiel.

Twee kuilen leverden materiaal op. Uit spoor 2.4 werd een fragment bouwkeramiek gerecupereerd en in spoor 1.5 werd een fragment van een dakpan aangetroffen (zie 5.3).

Figuur 22: Detail van de sporen die als kuil werden gedetermineerd (ABO nv 2018).

Figuur 23: Spoor 2.4 in het vlak (links) en de coupe op deze kuil (rechts) (ABO nv 2018)

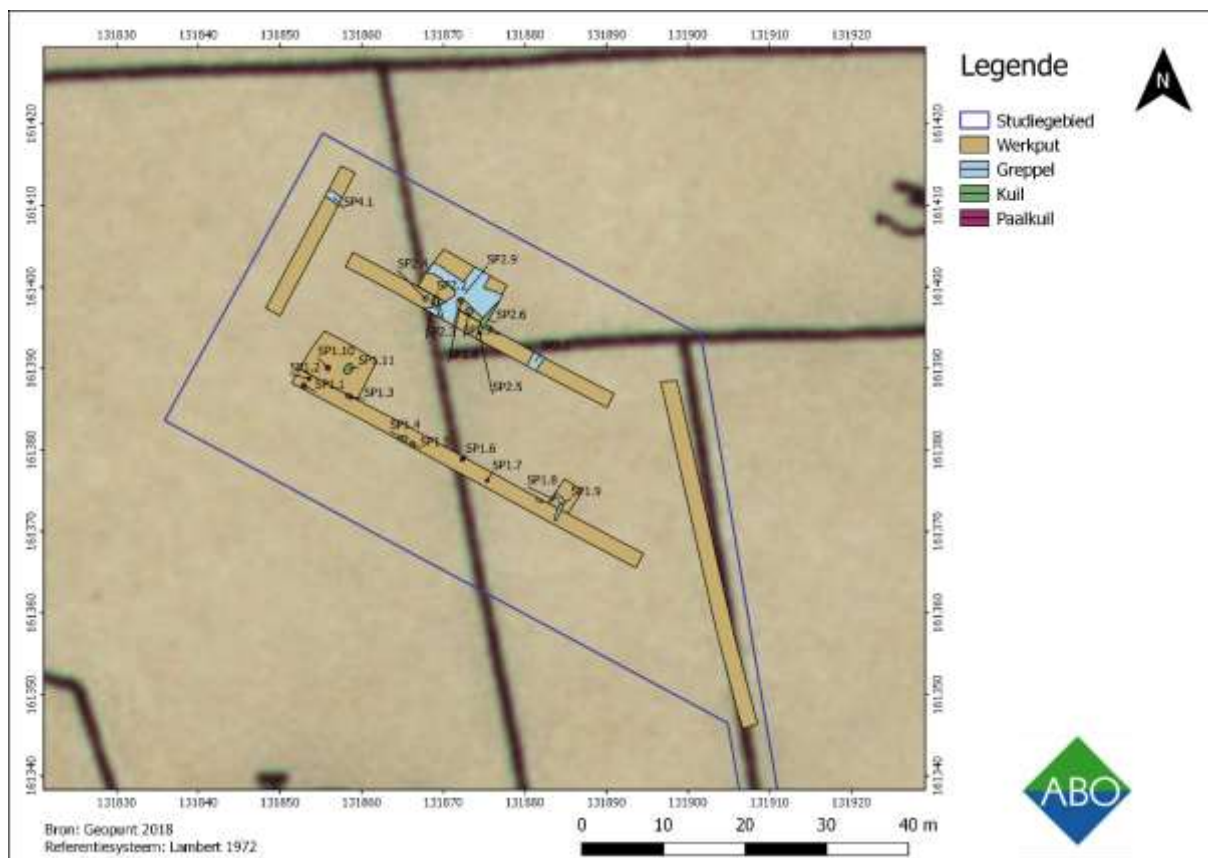
Figuur 24: Spoor 2.7 in het vlak (links) en de coupe op deze kuil (rechts) (ABO nv 2018)

5.2.4 INTERPRETATIE

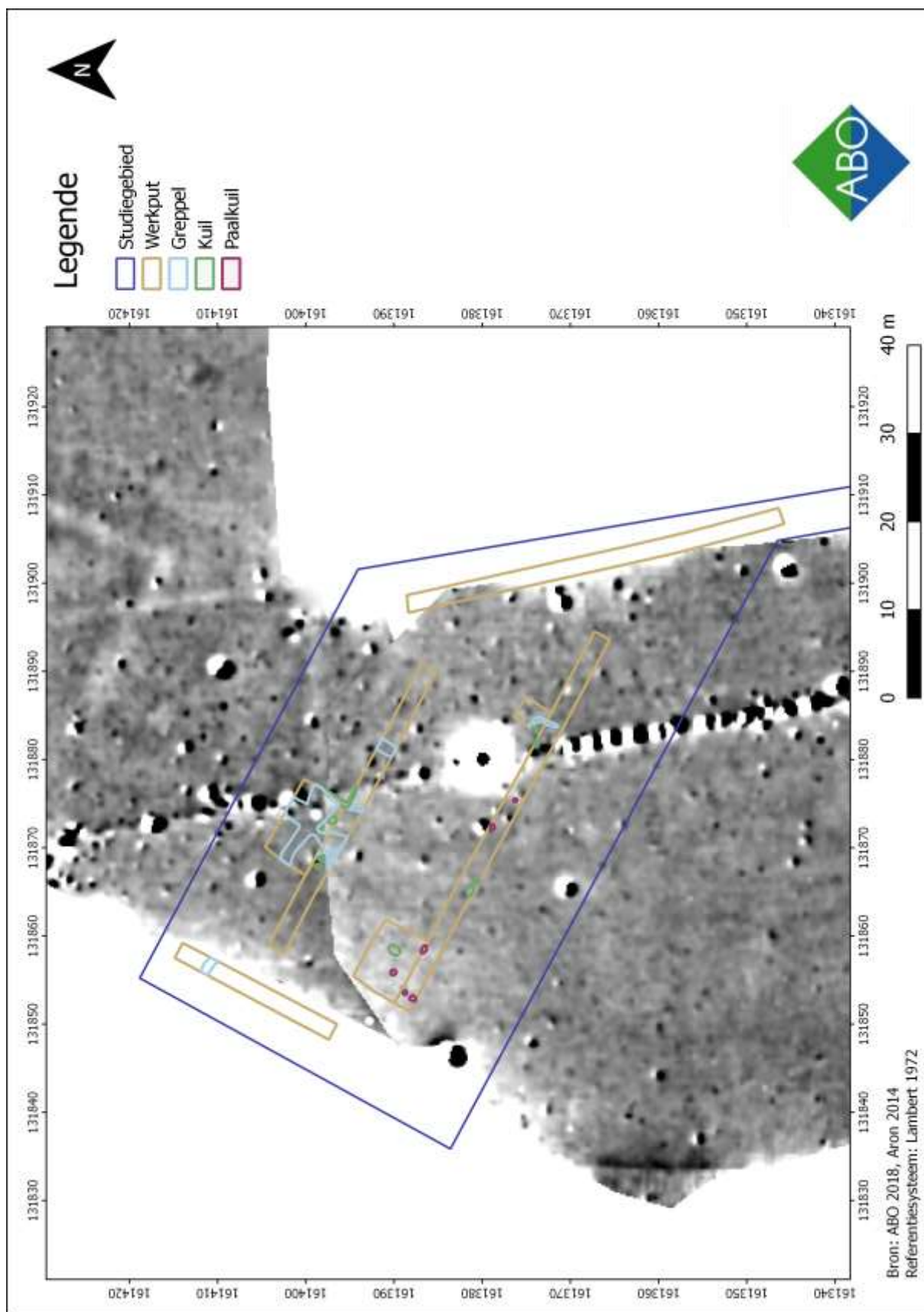
Zoals reeds bij de bespreking van de spoorcategorieën werd aangehaald is er op het terrein mogelijk sprake van een erfafbakening via greppels langs de noordelijke kant van het onderzoeksgebied. Van een eventuele begrenzing in andere windrichtingen werden geen indicaties gevonden tijdens het proefsleuvenonderzoek. Indien het hier effectief zou gaan om een erf bevonden er zich mogelijks een spieker en andere structuur. Tussen de verschillende andere geïsoleerde sporen kon geen samenhang of verband aangetroffen worden. Bij eventueel verder onderzoek zouden de aard, bewaring en datering van de site genuanceerd kunnen worden.

Om na te gaan of de greppels in verband gebracht kunnen worden met 18de- of 19de-eeuwse perceelsgrenzen, werden ze geprojecteerd op historische kaarten (als voorbeeld wordt de Popp-kaart gegeven, Figuur 25). Dit leverde echter geen resultaten op. Rekening gehouden met de archeologische kennis voor de omgeving en de algemene kenmerken van de sporen kan aangenomen worden dat ze ouder zijn. Vermoedelijk dateren ze uit de Romeinse periode. Enkel greppel 1.9 lijkt van recentere oorsprong te zijn.

Verder leverde ook een projectie van de onderzoeksresultaten op het geofysisch gegenereerde grondplan van de site geen sluitende resultaten op (Figuur 26). De in de archeologienota geopperde verwachting met betrekking tot de vermoedelijke aanwezigheid van een Romeins heiligdom werd niet ingelost op basis van het proefsleuvenonderzoek. Bij nader inzicht blijkt de vierkante constructie zich ten noorden van het onderzoeksgebied te bevinden. Wat wel opvalt wanneer figuren 25 en 26 vergeleken worden, is dat de duidelijk zichtbare lijn die dwars over het perceel loopt een perceelsgrens betreft.

Figuur 25: Projectie van de onderzoeksresultaten op het kadasterplan van Popp (1842-1879) (ABO nv 2018)

Figuur 26: Projectie van de onderzoeksresultaten op het plan van het geofysisch onderzoek (ABO nv 2018; Aron 2014)

5.3 OBSERVATIES EN REGISTRATIES VAN VONDSTEN

Verspreid over het onderzoeksgebied werden slechts vier vondsten binnen een archeologische context aangetroffen. Het gaat telkens om fragmenten van verweerd bouwkeraamiek, namelijk delen van dakpannen en tegels. Alle vier de fragmenten hebben een feloranje kleur, zijn oxiderend gebakken en werden gemagerd met chamotte.

Spoor 1.5 (kuil) leverde een fragment op van een *tegula* (Figuur 27) het gaat hier om een stukje van de opstaande rand van de dakpan (Figuur 28). Verder leverde paalkuil 1.7 een fragment op van een gewone vloertegel of centraal gedeelte van een dakpan (Figuur 29). De algemene kenmerken van deze twee identificeerbare vondsten lijken, naar analogie met vondsten uit de omgeving, een datering in de Romeinse periode voorop te stellen.

Twee andere fragmenten betreffen eveneens bouwkeraamiek. Ze zijn echter sterk verweerd wat de interpretatie bemoeilijkt. De vondst uit greppel 4.1 (Figuur 30) kan op basis van de vorm mogelijk wel toegeschreven worden aan een dakpan. Het fragment uit kuil 2.4 (Figuur 31) was echter te sterk aangetast om een identificatie mogelijk te maken maar vertoonde een holte die mogelijk intentioneel is. De vorm en afmetingen lijken echter uit te sluiten dat het fragment een onderdeel is van een dakpan die zou vastgenageld geweest zijn.

Figuur 27: Foto van *tegulae* en *imbrices* (Wikipedia 2018)

Figuur 28: Fragment van de opstaande rand van een dakpan uit spoor 1.5 (ABO nv 2018)

Figuur 29: Fragment van een vloertegel of centraal gedeelte van een dakpan uit spoor 1.7 (ABO nv 2018)

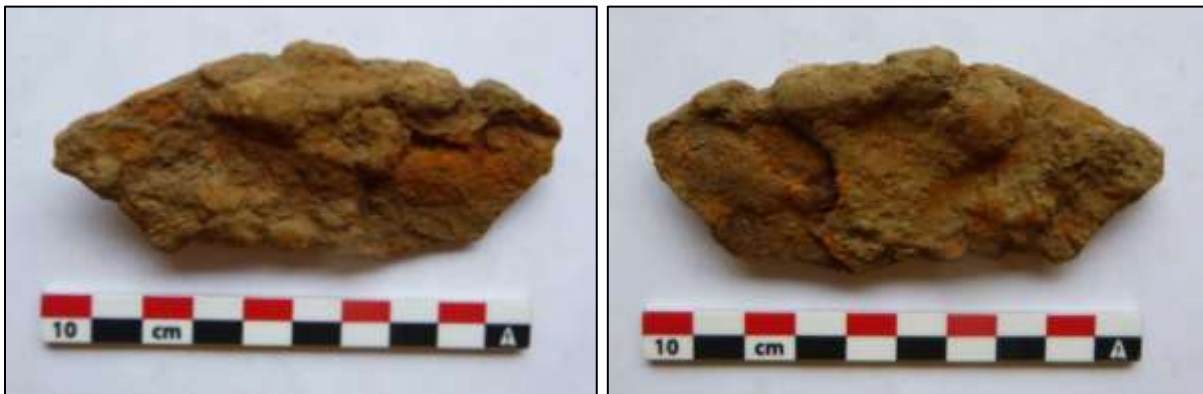

Figuur 30: Mogelijk fragment van een dakpan uit spoor 4.1 (ABO nv 2018)

Figuur 31: Fragment bouwkeramiek met holte uit spoor 2.4 (ABO nv 2018)

Verder kwamen er via de metaaldetector nog twee losse metaalvondsten aan het licht. Het gaat enerzijds om een sterk gecorrodeerde brok ijzer (Figuur 32) uit de storthoop van uitgegraven aarde van het midden van proefsleuf 1. Anderzijds gaat het om een fragmentje van een dun koperhoudend plaatje (Figuur 33) dat werd gevonden in de storthoop van proefsleuf 2. Geen van deze vondsten was door de verregaande degradatie nader te determineren.

Figuur 32: Losse metaaldetectievondst uit storthoop van werkput 1 (ABO nv 2018)

Figuur 33: Losse metaaldetectievondst uit storthoop van werkput 2 (ABO nv 2018)

5.4 OBSERVATIES EN REGISTRATIES VAN STALEN

Niet van toepassing: er werden geen stalen genomen.

6 ARCHEOLOGISCH ASSESSMENT

Hoewel de site verschillende sporentypes en enkele vondsten opleverde, was het helaas niet mogelijk een sluitende chronologische opdeling te maken in deze fase van het onderzoek. Naar analogie met het archeologisch erfgoed dat voorkomt in de omgeving, meer bepaald de Romeinse *vicus* van Kester (beschermde archeologische zone) waartoe het onderzoeksgebied behoort, kan er waarschijnlijk vanuit gegaan worden dat het merendeel van de sporen uit de Romeinse periode dateert. Voor enkele sporen lijkt de aanwezigheid van verweerd bouwkeramiek (dakpannen en tegels) deze Romeinse datering te bevestigen. Eén greppel lijkt op basis van zijn algemene kenmerken echter een recentere oorsprong te hebben. Een projectie van de onderzoeksresultaten op historische kaarten bracht echter geen correlatie aan het licht met eventuele perceelsgrenzen sinds de 18de eeuw.

De antropogene sporen op het terrein lijken te wijzen op een occupatie van het onderzoeksgebied in de vorm van bewoning. De greppel aan de noordkant van het terrein kan mogelijk als erfafbakening gezien worden van een artisanale zone die in zuidelijke richting dan verder zou lopen. Binnen dit erf bevonden zich op basis van het proefsleuvenonderzoek waarschijnlijk een spieker en mogelijks nog een andere structuur. Verspreid over het terrein kwamen verder nog enkele losse (paal)kuilen en greppels voor zonder patroon. Een nader onderzoek van deze sporen kan toelaten de interpretatie ervan te nuanceren.

De omgeving van het onderzoeksgebied blijkt een hoog archeologisch potentieel te hebben en werd in het verleden reeds uitvoerig bestudeerd (ABO nv 2018a: 30-34). Zo werd het terrein zelf in 2013-2014 reeds geofysisch onderzocht (Wesemael & Nicholls 2014) samen met een aantal percelen in de directe omgeving ervan. Dit leverde indicaties op voor een rechthoekig *enclosure* van zo'n 60 bij 34 m dat een tweede rechthoekige structuur van ca. 7 bij 4 m omgeeft. Mogelijk gaat het om resten van een gebouw of grafveld, mogelijks met ritueel bouwwerk of mausoleum. Wanneer de resultaten van het veldwerk geprojecteerd worden op het geofysische plan (Figuur 26) blijkt geen correlatie tussen de aangetroffen sporen en de indicaties van deze vermoede cultusplaats die zich ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt.

Andere archeologische onderzoeken in de directe omgeving van het onderzoeksgebied betreffen verschillende prospecties, proefsleuvenonderzoeken of noodregistraties bij bouwwerken. Hierbij kwamen overwegend Romeinse sporen en/of vondsten aan het licht die steeds de rijkdom en goede bewaring van de *vicus* van Kester bevestigen. Een historiek van onderzoeken in Kester en Gooik is opgenomen in het beschermingsdossier van de Romeinse *vicus* in Gooik (Kester) (Dossiernummer 4.001/23024/101) en wordt ook aangehaald in het verslag van resultaten van de reeds bekrachtigde archeologienota (ABO nv 2018a: 30-34).

Los van het feit dat de resultaten van het proefsleuvenonderzoek niet sluitend te vergelijken zijn met de reeds uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving en dat bijvoorbeeld het ontbreken van vondstmateriaal een datering van de sporen zeer moeilijk maakt, lijken ze wel te bevestigen dat het terrein tot de zuidelijke rand van de *vicus* van Kester behoort. De archeologische waarde van het terrein is dan ook groot. Verder onderzoek kan bijdragen aan onze kennis van deze Romeinse *vicus* en dergelijke Romeinse landelijke samenlevingen in het algemeen.

7 SYNTHESE

Om de archeologische waarde van het terrein te bepalen wordt teruggekoppeld naar de onderzoeksvragen.

- Welke zijn de waargenomen horizonten? Geef een beschrijving en duiding.

Over het terrein werd een variatie in bodemopbouw vastgesteld die een gevolg is van de inwerking van erosieve processen op het terrein. Zo werd er onder het aanwezige pakket teelaarde in het westen en centrale deel van het terrein een laag colluvium aangetroffen terwijl dit in de oostelijke en hoogst gelegen zone niet aanwezig was. De dikte van het colluviumpakket neemt toe in westelijke richting. De overgang naar de daaronder liggende oorspronkelijke moederbodem werd gevormd door een textuur B-horizont. In de C-horizont werd het leesbare archeologische niveau zichtbaar. Enkel in de derde proefsleuf bleek het effect van erosie verregaand en werden geen sporen (meer) aangetroffen.

- o Is er een bewaarde podzol aanwezig?

Nee

- o Zijn er plaggen aanwezig?

Nee

- o In het geval van ontbrekende horizonten: wat verklaart dit?

De in het oosten van het onderzoeksgebied geregistreerde profielen bevinden zich op het hoogst gelegen deel van het terrein. Hier werd geen laag colluvium meer aangetroffen maar kwam onder de teelaarde een gelaagd leempakket aan het licht.

- Zijn er sporen van erosie?

- o Indien ja, in welke mate hebben deze het landschap gewijzigd?

De profielen toonden de aanwezigheid van een colluviumpakket aan in het westen en centrale gedeelte van het terrein waarvan de dikte afnam in oostelijke richting. De dikte van deze laag varieert dus mee met de hoogteligging van het onderzoeksgebied. Dit pakket kwam tot stand door de inwerking van erosieve processen op de hoger gelegen delen in het landschap waardoor de leem er werd weggeërodeerd waarna het sediment in westelijke richting weer werd afgezet op de lager gelegen zones. In de richting van de Edingsesteenweg toe werd het colluviumpakket dan ook dikker. Algemeen zorgt erosie op lange termijn voor een afvlakking van het reliëf.

Een mogelijk gevolg van deze erosieve processen is een betere bewaring van archeologische sporen en/of resten daar waar een afdekkend colluviumpakket aanwezig is. In de derde proefsleuf bleek het effect van erosie echter zo ver gevorderd dat hier geen archeologische sporen meer werden aangetroffen.

- Zijn er indicaties voor erosie of de aanwezigheid van colluvium?

Ja, zie antwoord op bovenstaande vragen.

- o Wat is het effect ervan op het archeologisch erfgoed (bewaring)?

Zie antwoord op bovenstaande vragen.

- Zijn er sporen aanwezig en zijn deze van natuurlijke of antropogene oorsprong? Geef een beschrijving en duiding.

In totaal werden er 21 sporen geïdentificeerd op het terrein die allen van antropogene oorsprong bleken te zijn. Er werden geen verstoorde zones of natuurlijke sporen aangetroffen.

- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De aflijning van de sporen in het vlak is in de meeste gevallen vaag maar dit is eigen aan leembodems die ook het terrein kenmerken. De sporen zijn goed bewaard.

- Bevatten de sporen archeologisch materiaal (belangrijk met het oog op datering)? Zo ja, welk (materiaal, datering, ...)?

Het veldwerk bracht slechts vier vondsten in een archeologische context aan het licht. Het gaat telkens om fragmenten van bouwkeramiek, meer bepaald dakpannen en/of vloertegels. Op basis van hun algemene kenmerken en naar analogie met vondsten uit de omgeving dateren ze uit de Romeinse periode.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Hoewel er geen materiaal werd aangetroffen op de site dat een genuanceerde datering toelaat, kunnen de sporen zeer waarschijnlijk worden toegeschreven aan de Romeinse periode. Het onderzoeksgebied bevindt zich immers binnen de zuidelijke rand van de Romeinse *vicus* van Kester. Het kan echter niet uitgesloten worden dat er andere perioden vertegenwoordigd zijn in het sporenbestand van de site. Eén greppel (SP 1.9) met een waarschijnlijk recenter dan Romeinse oorsprong lijkt dit te bevestigen.

- Gaat het om losse sporen, zonder ruimtelijke samenhang, of maken ze deel uit van één of meerdere structuren? Geef een interpretatie en voorzie argumentatie.

De sporen komen verspreid over het terrein voor maar er kunnen toch enkele patronen onderscheiden worden. Enkele (paal)kuilen lijken zich te groeperen en ook enkele greppels horen waarschijnlijk samen en vormen dus één geheel. Het valt niet uit te sluiten dat de aanwezige paalkuilen deel uitmaken van een mogelijk aanwezige gebouwplattegrond zoals een vermoedelijke spieker en eventueel andere structuur. Deze maken wellicht deel uit van een Romeins erf dat afgebakend kan worden door de aanwezige greppels langs de noordelijke rand van het terrein.

- Indien er structuren kunnen worden gedefinieerd: over welke structuren gaat het mogelijk, beschrijf en beargumenteer.

In de westelijke hoek van proefsleuf 1 en kijkvenster 1 werden drie paalkuilen aangetroffen die mogelijks deel uitmaken van een spieker. De onderlinge afstand van de paalkuilen is immers vrij regelmatig waardoor dit rechthoekig patroon (ca. 3,7 bij 4,3 m) zou kunnen wijzen op een vierpalige constructie die buiten de begrenzing van de sleuven verder gaat.

Mogelijks behoren de andere (paal)kuilen op het terrein tot andere structuren maar dit kon op basis van de proefsleuven niet geverifieerd worden.

De greppels langs de noordelijke rand van het terrein met een noordwest-zuidoost oriëntatie maken mogelijk deel uit van een erfafbakening.

- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van structuren die te linken zijn aan de aanwezigheid van rituele complexen zoals een tempelcomplex en/of mausoleum? Zo ja, specificeer en beargumenteer.

De sporen die op het terrein werden aangetroffen kunnen niet in verband gebracht worden met eventuele structuren voor rituele doeleinden. Om de resultaten van het geofysisch onderzoek verder te onderzoeken en archeologisch te verifiëren is vervolgonderzoek noodzakelijk.

- Kunnen, op basis van het sporenbestand, archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden? Voorzie hierbij argumentatie.

Buiten de vier fragmenten van (Romeins) bouwkeramiek leverden de sporen geen vondsten met duidelijke datering op. De gekende archeologische sites in de omgeving, gecombineerd met de ligging van het onderzoeksgebied op de rand van de *vicus* van Kester, doen wel sterk vermoeden dat ook de aangetroffen sporen tot de Romeinse periode behoren. Eén greppel (SP 1.9) lijkt echter op basis van zijn algemene kenmerken van recentere oorsprong te zijn.

Structuren konden niet met zekerheid geïdentificeerd worden op het terrein maar het sterke vermoeden bestaat dat er zich in het westen van het terrein een spieker bevindt. Mogelijk maken de andere paalkuilen ook deel uit van een structuur, maar dit dient via vervolgonderzoek geverifieerd te worden. Enkele greppels in het noorden van het terrein bakenen mogelijks een erf af. De eventuele spieker en andere sporen bevinden zich dan op het eerste zicht binnen de grenzen van dit erf.

- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

De sporen zijn ondiep, maar goed bewaard onder het colluviumpakket. Enkel in de oostelijke zone van het terrein kan van een minder goede bewaring gesproken worden aangezien hier het effect van erosie duidelijk zichtbaar is ter hoogte van werkput 3. Het is echter niet mogelijk op basis van het proefsleuvenonderzoek te bepalen waar de grens van het bewaarde archeologische niveau zich exact bevindt.

- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats en welke kennisvermeerdering kan verwacht worden?

Hoewel het terrein geen zeer hoge densiteit aan sporen kent en amper dateerbare vondsten opleverde, is de archeologische waarde van het terrein groot. De site bevindt zich immers aan de zuidelijke rand van de Romeinse *vicus* van Kester. Verder onderzoek van het terrein in de vorm van een vlakdekkende opgraving zou meer inzicht geven in de indeling en het gebruik van deze zone binnen een Romeinse landelijke nederzetting. Ook levert het algemeen bijkomende informatie op over landelijke Romeinse nederzettingen in onze contreien.

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? Is behoud *in situ* mogelijk? Als blijkt dat dit niet het geval is:

De geplande ontwikkeling van het terrein brengt bodemingrepen met zich mee tot op een diepte van maximaal ca. 2 m-MV waardoor het archeologische bodemarchief onherroepelijk vernietigd zal worden. Een behoud *in situ* van de sporen en/of vondsten is dan ook niet mogelijk.

- Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

Zowel proefsleuven 1, 2 als 4 leverden archeologische sporen op. In de meest oostelijke werkput (proefsleuf 3) werden tijdens het veldwerk echter geen sporen aangetroffen wat het gevolg lijkt te zijn van de inwerking van erosieve processen op het terrein. De leem werd geërodeerd op het hoogst gelegen deel van het terrein om vervolgens in westelijke richting, hellingsafwaarts, weer te worden afgezet. Dit werd vastgesteld in de profielen van werkputten 1, 2 en 4 waarvoor van oost naar west een dikker worden colluviumpakket werd herkend. De exacte ligging van de grens van de zone met een bewaard archeologisch niveau kan echter niet bepaald worden op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek. Het lijkt dan ook aangewezen om ook het oostelijke, hoger gelegen deel van het terrein bij op te nemen in de zone voor vervolgonderzoek. Hoewel de tijdens het veldwerk aangetroffen sporen relatief ondiep waren, kan het niet uitgesloten worden dat er zich nog dieper bewaarde sporen t.h.v. het onderzoeksgebied bevinden.

- Waarop moet specifiek gelet worden tijdens het vervolgonderzoek, zowel op methodologisch als strategisch vlak?

Zie 3.3.1 in “Deel 2: Programma van maatregelen” voor het antwoord op deze vraag.

- Welke onderzoeksvragen dienen tijdens het vervolgonderzoek beantwoord te worden?

Zie 3.2 in “Deel 2: Programma van maatregelen” voor het antwoord op deze vraag.

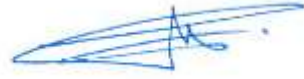
- Is voor het beantwoorden van deze vragen aanvullend natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk en welk type staalnamen, inclusief hoeveelheid, is hiervoor noodzakelijk?

Zie 3.3.2 in “Deel 2: Programma van maatregelen” voor het antwoord op deze vraag.

8 BESLUIT

Het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek op het terrein tussen de Edingsesteenweg en Bruneaustraat te Gooik heeft de verwachting van de bureaustudie deels ingelost, maar van het verwachte heiligdom werden geen indicaties gevonden aangezien het noordelijker gelegen is, buiten de begrenzing van het onderzochte terrein. Het onderzoeksgebied leverde in de 4 proefsleuven en 3 kijkvensters in totaal 21 sporen op. Hoewel de sporen niet talrijk of dens aanwezig zijn, wijzen ze wel op een menselijke occupatie. Ondanks dat er geen archeologische vondsten aan het licht kwamen die een ontegensprekelijke en genuanceerde datering mogelijk maken, lijken de aangetroffen vondsten, samen met de aard van de sporen, te wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een erf uit de Romeinse periode met een spieker en eventueel andere structuur. Dit erf behoort zeer waarschijnlijk tot de zuidelijke rand van de reeds gekende Romeinse *vicus* van Kester die als archeologische site beschermd is. Het kan echter niet uitgesloten worden dat er ook sporen uit andere perioden aanwezig zijn op het terrein. De aanwezigheid van archeologisch interessante sporen duidt op de noodzaak om verder onderzoek uit te voeren onder de vorm van een vlakdekkende opgraving. De archeologische meerwaarde en kenniswinst zit voor deze locatie vervat in het feit dat de site toelaat kennis te vergaren over Romeinse *vici* in het algemeen en meer specifiek toelaat de begrenzing en indeling van de *vicus* te Kester nader te bepalen.

9 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	Director		13 juli 2018
Toon Moeskops	Business Unit Manager		13 juli 2018
Anouk Van Der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		13 juli 2018

10 BIBLIOGRAFIE

10.1 LITERAIRE BRONNEN

ABO nv (Hagen, J.). 2018a. Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Edingsesteenweg te Gooik. Verslag van resultaten. ABO Archeologische Rapporten 449. Aartselaar.

ABO nv (Hagen, J.). 2018b. Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Edingsesteenweg te Gooik. Programma van maatregelen. ABO Archeologische Rapporten 449. Aartselaar.

Schroyen K., Ph. Buffel & J. Matthijs. 2003. Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 31-39 Brussel-Nijvel. Geological Service Company bvba. Brussel.

Wesemael, E. & J. Nicholls. 2014. Geofysisch onderzoek op een aantal archeologische sites in de gemeente Gooik. Onderzoek voor de VLM-Regio Oost in het kader van het ruilverkavelingsproject. Aron-rapport 208. Sint-Truiden.

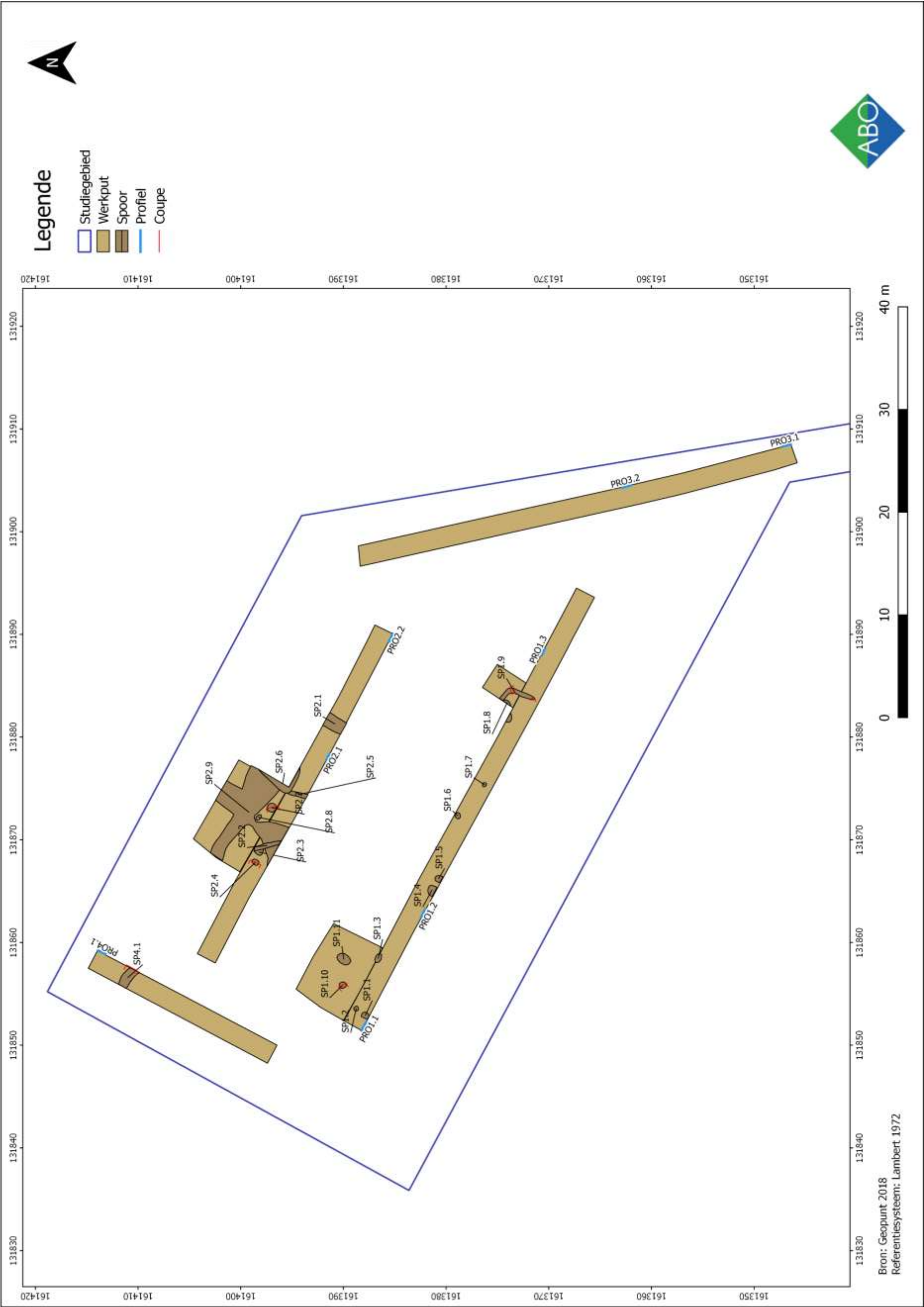
10.2 WEBSITES

Agentschap Onroerend Erfgoed: Beschermingsdossier: de Romeinse vicus in Gooik (Kester) – archeologische site [Online],
https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/downloads/inh_doss_Romeinse_vicus_Gooik.pdf (geraadpleegd op 5 juli 2018).

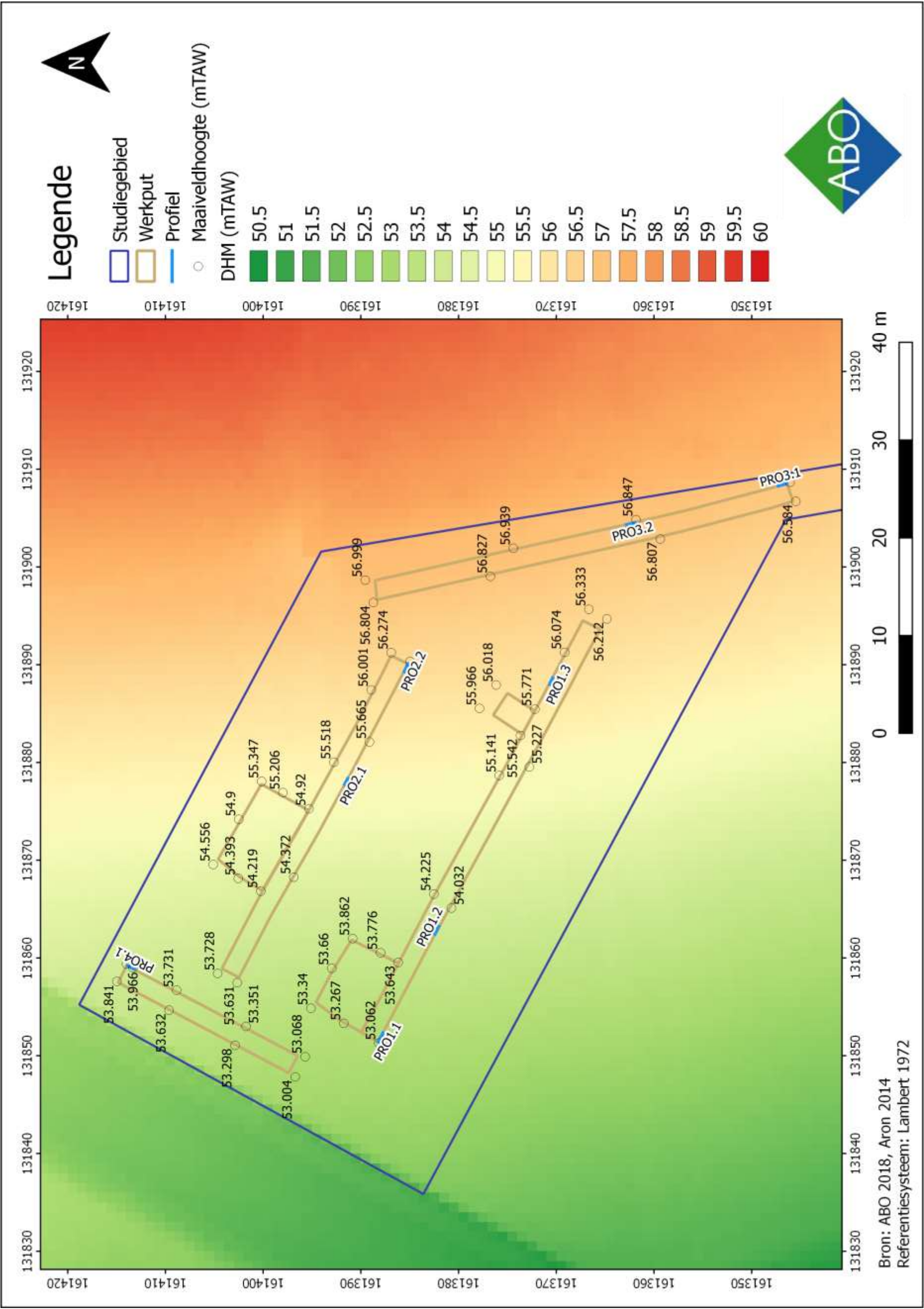
Geopunt Vlaanderen 2018: Basiskaarten (orthofoto 2017; GRB) [Online],
<http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 20 juni 2018).

Wikipedia 2018: Imbrex en tegula [Online], https://en.wikipedia.org/wiki/Imbrex_and_tegula (geraadpleegd op 4 juli 2018).

BIJLAGE 1 – OVERZICHTSPLAN MET RESULTATEN VAN HET PROEFSLEUVENONDERZOEK (ABO NV 2018)

BIJLAGE 2 – OVERZICHTSPLAN MET AANDUIDING VAN DE PROFIELEN EN TAW-WAARDEN AAN HET OPPERVLAK, WEERGEGEVEN OP HOOGTEMODEL VAN HET ONDERZOEKSGBIED (ABO NV 2018)

BIJLAGE 3 – LIJSTEN (ABO NV 2018)

BIJLAGE 3.1 – FOTOLIJST

FOTONR	OORSPRONKELIJK FOTONUMMER	OMSCHRIJVING	WP	VLAK	NUMMER (SP / PR, CP, ...)	WIND-RICHTING	OPMERKINGEN	DATUM
1	P1100876	profiel	1	1	PR 1.1	ZW		31/05/2018
2	P1100877	profiel	1	1	PR 1.1	ZW		31/05/2018
3	P1100878	profiel (ingekrast)	1	1	PR 1.1	ZW		31/05/2018
4	P1100879	profiel	1	1	PR 1.2	ZW		31/05/2018
5	P1100880	profiel	1	1	PR 1.2	ZW		31/05/2018
6	P1100881	profiel (ingekrast)	1	1	PR 1.2	ZW		31/05/2018
7	P1100882	profiel (ingekrast)	1	1	PR 1.2	ZW		31/05/2018
8	P1100883	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
9	P1100884	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
10	P1100885	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
11	P1100886	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
12	P1100887	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
13	P1100888	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
14	P1100889	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
15	P1100890	profiel	1	1	PR 1.3	NO		31/05/2018
16	P1100891	profiel	1	1	PR 1.3	NO		31/05/2018
17	P1100892	profiel (ingekrast)	1	1	PR 1.3	NO		31/05/2018
18	P1100893	spoor	1	1	SP 1.1	ZO		31/05/2018
19	P1100894	spoor	1	1	SP 1.2	ZO		31/05/2018
20	P1100895	spoor	1	1	SP 1.2	ZO		31/05/2018
21	P1100896	spoor	1	1	SP 1.3	ZO		31/05/2018
22	P1100897	spoor	1	1	SP 1.4	ZW		31/05/2018
23	P1100898	spoor	1	1	SP 1.4	ZW		31/05/2018

FOTONR	OORSPRONKELIJK FOTONUMMER	OMSCHRIJVING	WP	VLAK	NUMMER (SP / PR, CP, ...)	WIND- RICHTING	OPMERKINGEN	DATUM
24	P1100899	spoor	1	1	SP 1.5	ZW		31/05/2018
25	P1100900	spoor	1	1	SP 1.5	ZW		31/05/2018
26	P1100901	spoor	1	1	SP 1.6	NW		31/05/2018
27	P1100902	spoor	1	1	SP 1.6	NW		31/05/2018
28	P1100903	spoor	1	1	SP 1.7	ZW		31/05/2018
29	P1100904	spoor	1	1	SP 1.8	NO		31/05/2018
30	P1100905	spoor	1	1	SP 1.8	NO		31/05/2018
31	P1100906	spoor	1	1	SP 1.9	NW		31/05/2018
32	P1100907	spoor	1	1	SP 1.9	NW		31/05/2018
33	P1100908	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
34	P1100909	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
35	P1100910	overzicht	1	1		ZO		31/05/2018
36	P1100911	profiel	2	1	PR 2.2	ZW		31/05/2018
37	P1100912	profiel	2	1	PR 2.2	ZW		31/05/2018
38	P1100913	profiel (ingekrast)	2	1	PR 2.2	ZW		31/05/2018
39	P1100914	profiel	2	1	PR 2.1	ZW		31/05/2018
40	P1100915	profiel (ingekrast)	2	1	PR 2.1	ZW		31/05/2018
41	P1100916	overzicht	2	1		NW		31/05/2018
42	P1100917	overzicht	2	1		NW		31/05/2018
43	P1100918	overzicht	2	1		NW		31/05/2018
44	P1100919	overzicht	2	1		NW		31/05/2018
45	P1100920	overzicht	2	1		NW		31/05/2018
46	P1100921	overzicht	2	1		NW		31/05/2018
47	P1100922	overzicht	2	1		NW		31/05/2018
48	P1100923	overzicht	2	1		NW		31/05/2018
49	P1100924	overzicht	2	1		NW		31/05/2018

FOTONR	OORSPRONKELIJK FOTONUMMER	OMSCHRIJVING	WP	VLAK	NUMMER (SP / PR, CP, ...)	WIND- RICHTING	OPMERKINGEN	DATUM
50	P1100925	spoor	2	1	SP 2.1	NW		31/05/2018
51	P1100926	overzicht	3	1		ZW		31/05/2018
52	P1100927	overzicht	3	1		ZW		31/05/2018
53	P1100928	overzicht	3	1		ZW		31/05/2018
54	P1100929	sfeer	3	1				31/05/2018
55	P1100930	sfeer	3	1				31/05/2018
56	P1100931	overzicht	3	1		ZW		31/05/2018
57	P1100932	overzicht	3	1		ZW		31/05/2018
58	P1100933	profiel	3	1	PR 3.1	O		31/05/2018
59	P1100934	profiel	3	1	PR 3.1	O		31/05/2018
60	P1100935	profiel (ingekrast)	3	1	PR 3.1	O		31/05/2018
61	P1100936	profiel	3	1	PR 3.2	O		31/05/2018
62	P1100937	profiel	3	1	PR 3.2	O		31/05/2018
63	P1100938	profiel (ingekrast)	3	1	PR 3.2	O		31/05/2018
64	P1100939	spoor	2	1	SP 2.2	W		31/05/2018
65	P1100940	spoor	2	1	SP 2.2	W		31/05/2018
66	P1100941	spoor	2	1	SP 2.3	W		31/05/2018
67	P1100942	overzicht	2	1	KV 3	ZW		31/05/2018
68	P1100943	overzicht	2	1	KV 3	ZW		31/05/2018
69	P1100944	overzicht	2	1	KV 3	ZW		31/05/2018
70	P1100945	overzicht	1	1	KV 1	ZW		31/05/2018
71	P1100946	overzicht	1	1	KV 1	ZW		31/05/2018
72	P1100947	spoor	1	1	SP 1.3	NO		31/05/2018
73	P1100948	spoor	1	1	SP 1.3	N		31/05/2018
74	P1100949	spoor	1	1	SP 1.10	NW		31/05/2018
75	P1100950	spoor	1	1	SP 1.10	NW		31/05/2018

FOTONR	OORSPRONKELIJK FOTONUMMER	OMSCHRIJVING	WP	VLAK	NUMMER (SP / PR, CP, ...)	WIND- RICHTING	OPMERKINGEN	DATUM
76	P1100951	spoor	1	1	SP 1.11	NW		31/05/2018
77	P1100952	spoor	1	1	SP 1.11	NW		31/05/2018
78	P1100953	overzicht	1	1	KV 2	NO		31/05/2018
79	P1100954	overzicht	1	1	KV 2	NO		31/05/2018
80	P1100955	spoor	1	1	SP 1.9	O		31/05/2018
81	P1100956	spoor	1	1	SP 1.9	ZO		31/05/2018
82	P1100957	spoor	1	1	SP 1.9	O		31/05/2018
83	P1100958	spoor	1	1	SP 1.9	O		31/05/2018
84	P1100959	spoor	1	1	SP 1.8	N		31/05/2018
85	P1100960	overzicht	4	1		NO		31/05/2018
86	P1100961	overzicht	4	1		ZW		31/05/2018
87	P1100962	spoor	4	1	SP 4.1	ZW		31/05/2018
88	P1100963	profiel	4	1	PR 4.1	O		31/05/2018
89	P1100964	profiel	4	1	PR 4.1	O		31/05/2018
90	P1100965	profiel (ingekrast)	4	1	PR 4.1	O		31/05/2018
91	P1100966	overzicht	3	1		Z		1/06/2018
92	P1100967	overzicht	3	1		Z		1/06/2018
93	P1100968	coupe	1	1	CP 1.10	O		1/06/2018
94	P1100969	coupe	1	1	CP 1.10	O		1/06/2018
95	P1100970	coupe	1	1	CP 1.10	O		1/06/2018
96	P1100971	coupe (ingekrast)	1	1	CP 1.10	O		1/06/2018
97	P1100972	coupe (ingekrast)	1	1	CP 1.10	O		1/06/2018
98	P1100973	spoor	2	1	SP 2.8	O		1/06/2018
99	P1100974	spoor	2	1	SP 2.8	O		1/06/2018
100	P1100975	coupe	1	1	CP 1.9 A	O		1/06/2018
101	P1100976	coupe	1	1	CP 1.9 A	O		1/06/2018

FOTONR	OORSPRONKELIJK FOTONUMMER	OMSCHRIJVING	WP	VLAK	NUMMER (SP / PR, CP, ...)	WIND- RICHTING	OPMERKINGEN	DATUM
102	P1100977	coupe (ingekrast)	1	1	CP 1.9 A	O		1/06/2018
103	P1100978	coupe (ingekrast)	1	1	CP 1.9 A	O		1/06/2018
104	P1100979	spoor	2	1	SP 2.7	O		1/06/2018
105	P1100980	spoor	2	1	SP 2.6	NO		1/06/2018
106	P1100981	spoor	2	1	SP 2.4	O		1/06/2018
107	P1100982	spoor	2	1	SP 2.4	O		1/06/2018
108	P1100983	coupe	1	1	CP 1.9 B	NW		1/06/2018
109	P1100984	coupe (ingekrast)	1	1	CP 1.9 B	NW		1/06/2018
110	P1100985	spoor	2	1	SP 2.9	NW		1/06/2018
111	P1100986	spoor	2	1	SP 2.9	ZO		1/06/2018
112	P1100987	spoor	2	1	SP 2.9	NO		1/06/2018
113	P1100988	spoor	2	1	SP 2.9	NO		1/06/2018
114	P1100989	sfeer					archeologiedagen	1/06/2018
115	P1100990	sfeer					archeologiedagen	1/06/2018
116	P1100991	sfeer					archeologiedagen	1/06/2018
117	P1100992	sfeer					archeologiedagen	1/06/2018
118	P1100993	coupe	2	1	CP 2.7	O		1/06/2018
119	IMG_4614	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
120	IMG_4615	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
121	IMG_4616	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
122	IMG_4617	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
123	IMG_4618	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
124	IMG_4619	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
125	IMG_4620	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
126	IMG_4621	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
127	IMG_4622	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018

FOTONR	OORSPRONKELIJK FOTONUMMER	OMSCHRIJVING	WP	VLAK	NUMMER (SP / PR, CP, ...)	WIND- RICHTING	OPMERKINGEN	DATUM
128	IMG_4623	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
129	IMG_4624	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
130	IMG_4625	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
131	IMG_4626	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
132	IMG_4627	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
133	IMG_4628	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
134	IMG_4629	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
135	IMG_4630	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
136	IMG_4631	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
137	IMG_4632	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
138	IMG_4633	coupe	4	1	CP 4.1	O		2/06/2018
139	IMG_4634	coupe	4	1	CP 4.1	O		2/06/2018
140	IMG_4635	coupe (ingekrast)	4	1	CP 4.1	O		2/06/2018
141	IMG_4636	coupe	2	1	CP 2.4	O		2/06/2018
142	IMG_4637	coupe	2	1	CP 2.4	O		2/06/2018
143	IMG_4638	werkfoto	2	1	CP 2.4	O		2/06/2018
144	IMG_4639	werkfoto	2	1	CP 2.4	O		2/06/2018
145	IMG_4640	coupe (ingekrast)	2	1	CP 2.4	O		2/06/2018
146	IMG_4641	coupe (ingekrast)	2	1	CP 2.4	O		2/06/2018
147	IMG_4642	coupe (ingekrast)	2	1	CP 2.4	O		2/06/2018
148	IMG_4643	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
149	IMG_4644	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
150	IMG_4645	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
151	IMG_4646	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
152	IMG_4647	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
153	IMG_4648	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018

FOTONR	OORSPRONKELIJK FOTONUMMER	OMSCHRIJVING	WP	VLAK	NUMMER (SP / PR, CP, ...)	WIND- RICHTING	OPMERKINGEN	DATUM
154	IMG_4649	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
155	IMG_4650	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
156	IMG_4651	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
157	IMG_4652	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
158	IMG_4653	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
159	IMG_4654	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
160	IMG_4655	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
161	IMG_4656	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
162	IMG_4657	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
163	IMG_4658	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
164	IMG_4659	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
165	IMG_4660	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
166	IMG_4661	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
167	IMG_4662	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
168	IMG_4663	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
169	IMG_4664	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
170	IMG_4665	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
171	IMG_4666	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018
172	IMG_4667	sfeer					archeologiedagen	2/06/2018

BIJLAGE 3.2 – SPORENLIJST, SPOREN DIE VONDSTEN OPLEVERDEN ZIJN VETGEDRUKT WEERGEGEVEN.

WP	SP / PR	VL	VAK / SECTOR	KWAD / CP NR	LAAG / NIV	ORIËNTATIE	VORM en AFMETINGEN	BESCHRIJVING (vaag/duidelijk, hom/het, kleur, textuur, inclusies, bioturbatie; laag/horizont)	HARRIS (gelijktijdig / onder / boven)	INTERPRETATIE en DATERING	DATUM
1	1.1	1	/	/	/	NO	Ovaal/cirkel ca. 50 cm	vaag, heterogeen, grijsbruin-lichtbruin, bioturbatie 1, baksteen 1, leem	/	Paalkuil Romeins?	31/05/2018
1	1.2	1	/	/	/	ZW	Ovaal ca. 70 cm	vaag, heterogeen, grijsbruin-lichtbruin, gevlekt, leem	/	Paalkuil Romeins?	31/05/2018
1	1.3	1	/	/	/	NO	Ovaal ± 1 m	vaag, heterogeen, lichtbruin gevlekt, bioturbatie 1, leem	/	Paalkuil Romeins?	31/05/2018
1	1.4	1	/	/	/	ZW	Rechthoek/ovaal 1 m	duidelijk, heterogeen, bruin-donkerbruin, leem	/	Kuil Romeins?	31/05/2018
1	1.5	1	/	/	/	ZW	Cirkel 60 cm	vaag, heterogeen, donkerbruin, leem, inclusies 2: fragment dakpan, steen, keien	/	Kuil Romeins?	31/05/2018
1	1.6	1	/	/	/	NO	Ovaal 60 cm	vaag, heterogeen, donkerbruin-bruin, grijsgevekt, bioturbatie 1, leem	/	Paalkuil Romeins?	31/05/2018
1	1.7	1	/	/	/	NO/ZW	Cirkel 40 à 50 cm	duidelijk, heterogeen, donkerbruin, roestvlekken, inclusies 1, fragment tegel/dakpan, leem	/	Paalkuil Romeins?	31/05/2018
1	1.8	1	/	/	/	NO	Ovaal ± 1 m	duidelijk, heterogeen, donkerbruin-lichtbruin, leem	/	Kuil Romeins?	31/05/2018
1	1.9	1	/	/	/	NO/ZW	L-vormig ± 1,5 m lang	duidelijk, homogeen, donkergrijs-bruin, loopt door in KV2, ± 2 m	/	Greppel Onbepaald	31/05/2018
KV1	1.10	1	/	/	/	O	Ovaal 60 cm	duidelijk, heterogeen, donkerbruin-grijsbruin, keien, leem	/	Paalkuil Romeins?	31/05/2018
KV1	1.11	1	/	/	/	NO	Ovaal 1,5 m	vaag, heterogeen, bruin, roestverschijnselen, leem	/	Kuil Romeins?	31/05/2018

WP	SP / PR	VL	VAK / SECTOR	KWAD / CP NR	LAAG / NIV	ORIËNTATIE	VORM en AFMETINGEN	BESCHRIJVING (vaag/duidelijk, hom/het, kleur, textuur, inclusies, bioturbatie; laag/horizont)	HARRIS (gelijktijdig / onder / boven)	INTERPRETATIE en DATERING	DATUM
2	2.1	1	/	/	/	NO	Langwerpig 1,5 m lang	vaag, heterogeen, bruin-lichtbruin, bioturbatie 1, leem, inclusies 1: steen, keien	/	Greppel Onbepaald	1/06/2018
2	2.2	1	/	/	/	N	Langwerpig 1,5 m lang	vaag, homogeen, bruin, bioturbatie 1, leem, gedeeltelijk in KV3	Jonger dan 2.3 en 2.9		1/06/2018
2	2.3	1	/	/	/	ZO	Ovaal 1 m	zeer vaag, heterogeen, bruin-donkerbruin gespikkeld, leem, inclusies 1: steen, keien	Ouder dan 2.2		1/06/2018
2	2.4	1	/	/	/	NO	Ovaal/cirkel 1 m	(zeer) vaag, heterogeen, donkerbruin-bruin, leem, inclusies 1: fragment bouwkeramiek (dakpan?)	/		1/06/2018
2	2.5	1	/	/	/	O	Langwerpig 2m	vaag, homogeen, bruin, leem, inclusies 1: keien, steen	Ouder dan 2.6	Greppel Romeins?	1/06/2018
2	2.6	1	/	/	/	O	Rechthoek? 2 m	vaag, homogeen, bruin-donkerbruin, leem, inclusies 1: keien, gedeeltelijk in KV3	Jonger dan 2.5 en 2.9	Kuil Romeins?	1/06/2018
KV3	2.7	1	/	/	/	NO	Cirkel 1m	vaag, homogeen, bruin, leem, inclusies 1, baksteenspikkels?	/	Kuil Romeins?	1/06/2018
KV3	2.8	1	/	/	/	O	Cirkel 50 cm	vaag, homogeen, bruin-lichtbruin, leem	/	Kuil Romeins?	1/06/2018
2	2.9	1	/	/	/	NO	Langwerpig ca. 5 m	duidelijk, donkerbruin, leem, inclusies: steen 2, baksteenspikkels?, verkleuring in KV3	Ouder dan 2.2 en 2.6	Greppel Romeins?	1/06/2018
4	4.1	1	/	/	/	NO	Langwerpig ca. 2m	duidelijk, homogeen, donkerbruin-bruin, leem, inclusies: fragment dakpan?, steen/keien 1	/	Greppel Romeins?	1/06/2018

BIJLAGE 3.3 – TEKENINGENLIJST

TEKENINGNR	TYPE TEKENING	SCHAAL	WP	VLAK	NUMMER (SP / PR, CP, ...)	ANALOOG/ DIGITAAL	DATUM
1	Profiel- en coupetekeningen	1:20	1, 2, 3, 4	1	PR1.1, PR1.2, PR1.3, PR2.1, PR2.2, PR3.1, PR3.2, PR4.1	Analoog	31/05/2018 1/06/2018

BIJLAGE 3.4 – VONDSTENLIJST

VONDST- NR	WP	VL	SP / PR / LV	L / NIV	KWAD / CP	SOORT	VERZAMEL- WIJZE	AANTAL	INTERPRETATIE	DATERING	OPM. (vormspecificaties, bewaring, tekening, natuurlijk / antropogeen, primair / secundair, ...)	CONSER- VATIE?	DATUM
1	1	1	1.5	nvt	nvt	AW	handmatig	1	fragment bouwkeramiek: tegula (dakpan)	Romeins	Verweerd	Nvt	31/05/2018
2	1	1	1.7	nvt	nvt	AW	handmatig	1	fragment bouwkeramiek: vloertegel of tegula	Romeins	Verweerd	Nvt	31/05/2018
3	2	1	2.4	nvt	nvt	AW	handmatig	1	fragment bouwkeramiek: tegula (dakpan)?	Romeins	sterk verweerd	Nvt	31/05/2018
4	4	1	4.1	nvt	nvt	AW	handmatig	1	fragment bouwkeramiek	Romeins	sterk verweerd, holte	Nvt	31/05/2018
5	1	nvt	LV	nvt	nvt	ME	metaaldetectie	1	fragment sterk gecorrodeerd ijzer	onbepaald	uit storthoop thv midden van proefsleuf 1	Nvt	31/05/2018
6	2	nvt	LV	nvt	nvt	ME	metaaldetectie	1	fragment dun koperen plaatje	onbepaald	uit storthoop van proefsleuf 2	Nvt	31/05/2018